

Årsrapport 2018

Valdres Sparebank

INNHold

Årsrapport 2018.....	1
Årsberetning 2018.....	4
Forvaltning	6
Forsikring	6
Styret	6
Renteendring	6
Virksomhet	7
Finansiell risiko	7
Markedsrisiko	7
Likviditetsrisiko	8
Kredittrisiko	8
Disponering av overskuddet	9
Egenkapital	9
Ansatte	10
Arbeidsmiljø	10
Internkontroll	10
Samfunnsansvar	10
Miljø	11
IKT	11
Avdeling Fagernes	11
Avdeling Vang	11
Valdres Eiendomskontor AS	11
Eika Alliansen	12
Lokalbankene som styrker lokalsamfunnet	12
Eika Boligkreditt sikrer lokalbanken langsiktig funding	12
Utsikter for kommende år	13
Takk	13
Generelle Regnskapsprinsipper.....	15
GENERELT.....	15
UTLÅN – BESKRIVELSER OG DEFINISJONER.....	15
FINANSIELLE INSTRUMENTER.....	16
VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER.....	17
SKATT.....	17
OMREGNINGSREGLER FOR VALUTA.....	17
KONTANTSTRØMOPPSTILLING.....	17
Resultatregnskap.....	19
Balanse.....	21
Kontantstrømoppstilling.....	23
Noter.....	24

NOTE 1 – FINANSIELL RISIKO	24
NOTE 2 – KREDITTRISIKO	25
NOTE 3 – KAPITALDEKNING	31
NOTE 4 – LIKVIDITETSRISIKO	32
NOTE 5 – RENTERISIKO	33
NOTE 6 – MARKEDSRISIKO	34
NOTE 7 – ANDRE RENTEKOSTNADER	36
NOTE 8 – PROVISJONSINNTEKTER OG PROVISJONSKOSTNADER	36
NOTE 9 – PENSJON	37
NOTE 10 – LØNNS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER	37
NOTE 11 – LÅN OG YTELSER	38
NOTE 12 – VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER	38
NOTE 13 – SPESIFIKASJON AV ANDRE DRIFTSKOSTNADER	39
NOTE 14 – SKATTEKOSTNAD	39
NOTE 15 – KONTANTER OG INNSKUDD I NORGES BANK	40
NOTE 16 – Eierinteresser i konsernselskaper	40
NOTE 17 – GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER OG INNSKUDD FRA KUNDER	41
NOTE 18 – SPESIFIKASJON AV ANNEN GJELD	41
NOTE 19 – EGENKAPITAL	42
NOTE 20 – GARANTIANSVAR	42
Nøkkeltall	43
Revisors beretning	44

Årsberetning 2018

Global utvikling

Etter et positivt 2017 for verdensøkonomien bød 2018 på avtagende vekst gjennom året og økt usikkerhet om den fremtidige utviklingen. Hos Norges handelspartnere ble den økonomiske veksten noe redusert, blant annet som følge av mindre positive impulser fra penge- og finanspolitikken. Økt proteksjonisme og den uavklarte situasjonen rundt Brexit har vært noen av faktorene som har bidratt til å øke usikkerheten om utsiktene fremover.

I USA fortsatte veksten å ta seg opp i 2018. Arbeidsledigheten ble ytterligere redusert fra et lavt nivå historisk sett, inflasjonen fikk feste på et høyere nivå enn tidligere, og lønnsveksten tiltok noe. Fremgangen har særlig vært understøttet av en ekspansiv finanspolitikk. Som følge av den høye aktiviteten i amerikansk økonomi hevet derimot den amerikanske sentralbanken (FED) styringsrenten ved fire anledninger, til intervallet 2,25 % - 2,5 %. Med det har FED hevet renten ni ganger fra bunnivået som ble holdt uendret fra 2008 til 2015. I tillegg til et høyere rentenivå strammer FED inn gjennom å nedskalere balansen som økte betydelig i etterkant av finanskrisen grunnet verdipapirkjøpsprogrammet. Dette gjøres ved å la være å reinvestere fullt ut de månedlige innbetalingene som følge av renter og forfall på verdipapirbeholdningen.

I eurosone har veksten tidligere tatt seg opp etter at de svært ekspansive pengepolitiske tiltakene omsider fikk effekt. I 2018 avtok imidlertid veksten noe igjen. Gjennom året har det særlig vært betydelig usikkerhet knyttet til Storbritannias utmeldelse av EU og budsjettsituasjonen i Italia. Vedrørende førstnevnte var det ved utgangen av året ikke endelig avklart om man vil få på plass en avtale innen fristen, og aktuelle alternativer omfattet fortsatt ny folkeavstemming, forlengelse av fristen for uttredelse mv. I Italia ønsket regjeringen å øke budsjettunderskuddet for å stimulere til økonomisk vekst, men møtte motbør hos EU-kommisjonen som følge av landets eksisterende gjeldsbyrde. Mot slutten av året ble det oppnådd enighet etter at underskuddet ble tatt ned fra 2,4 % til 2,04 %.

På høsten annonserte den europeiske sentralbanken (ECB) at verdipapirkjøpsprogrammet

gikk mot slutten. Kjøpene ble halvert fra EUR 30 mrd. til EUR 15 mrd. per måned etter september og programmet ble avsluttet ved utgangen av året. I motsetning til FED vil ECB fortsette å reinvestere renter og forfall fullt ut, hvilket betyr at sentralbankens stimulan opprettholdes. Styringsrenten vil ifølge ECB endres tidligst høsten 2019.

BNP-veksten i de fremvoksende økonomiene endte ifølge IMF trolig på 4,7 prosent i 2018, uendret fra året før. Vekstnivået er godt over takten i de utviklede økonomiene, men det er store variasjoner mellom landene. Gjennom året har usikkerheten rundt global handel økt, etter at særlig USA har inntatt en mer proteksjonistisk holdning. «Handelskrigen» har i stor grad omhandlet USA og Kina som begge innførte økt importtoll i løpet av året. Til tross for at det ble inngått en avtale om «våpenhvile» mellom Donald Trump og Xi Jinping mot slutten av året kan det ikke utelukkes en fullskala handelskonflikt, hvilket vil gi et negativt bidrag til global handel og aktivitet.

Norsk økonomi

Norsk fastlands-økonomi opplevde videre oppgang i 2018. BNP-veksten for Fastlands-Norge endte ifølge Norges Bank trolig på 2,4 prosent, en oppgang på fire tideler fra 2017. Året startet noe bedre enn det sluttet, etter at andre halvår blant annet ble preget av redusert jordbruksproduksjon etter en tørr sommer, lavere oljepris og svakere vekstutsikter.

I arbeidsmarkedet bedret situasjonen seg ytterligere gjennom fjoråret. Sysselsettingen økte og arbeidsledigheten ble ytterligere redusert. Inflasjonen steg betydelig, særlig som følge av økte elektrisitetspriser. Foretaksinvesteringene økte også i fjor, og Norges Banks regionale nettverk ga uttrykk for god vekst i produksjonen og positive vekstutsikter. For første gang siden oljeprisfallet i 2014 bidro investeringer innen petroleum positivt, mens boliginvesteringene ble redusert etter en periode med solid vekst. Veksten i boligpriser har utviklet seg moderat gjennom året. Gjeldsveksten i husholdningene ble redusert, men oversteget samlet sett veksten i inntekt. Dermed steg gjeldsbelastningen i husholdningen videre.

Økt aktivitet i norsk økonomi, kapasitetsutnyttelse nær normalt nivå og inflasjon rundt målet var sentrale årsaker til at hovedstyret i Norges Bank besluttet å heve styringsrenten fra 0,50 prosent til 0,75 prosent i september. Dette var den første rentehevingen siden 2011. Hovedstyret har gitt uttrykk for en gradvis renteoppgang fremover, men at man ønsker å gå varsomt frem i rentesettingen etter en lang periode med lave renter.

På den pengepolitiske siden ble også inflasjonsmålet redusert fra 2,5 prosent til 2 prosent. Endringen ble gjort på bakgrunn av en forventning om redusert innfasing av oljeinntekter i norsk økonomi sammenlignet med foregående år, og innebærer at Norge nå har samme inflasjonsmål som de fleste andre sammenlignbare land.

For første gang på flere år bidro finanspolitikken i en kontraktiv retning i fjor. Det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet, som måler den underliggende pengebruken av oljeinntektene, økte til om lag 221 milliarder kroner. Endringen innebar en negativ budsjettimpuls inn i økonomien på 0,1 prosent, målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge (7,4 prosent samlet sett). I forhold til kapitalen i Statens pensjonsfond utland (oljefondet) utgjorde underskuddet 2,6 prosent i 2018, fire tideler lavere enn handlingsregelen.

Fusjon

Den 27. april 2017 ble fusjonen kunngjort, hvor Vang Sparebank var den overdragende bank, og Vestre Slidre Sparebank var den overtakende. 21. august 2017 ble den juridiske fusjonen gjennomført, og navnet på den nyfusjonerte banken ble samtidig Valdres Sparebank.

Teknisk fusjon ble gjennomført i perioden 16. mars til 19. mars 2018. Det var gjort et stort forarbeid med tanke på den tekniske delen, samt god bistand fra Eika Gruppen AS medførte at den tekniske delen ble gjennomført uten store tekniske feil.

Samlet sett er man svært fornøyd med den tekniske gjennomføringen.

Kostnadene knyttet til fusjonen ble kostnadsført løpende, og endte på 5,1 mill. kroner i 2018.

Aktivitet i Valdres

Valdres som reiselivsdestinasjon har med sin beliggenhet mellom Østlandet og Vestlandet gjort oss til den nest største hyttesteddestinasjonen i Oppland. Antall hytter har passert 18.110, og på det meste nærmere 50.000 «deltidsinnbyggere». Hyttebygging er svært viktig for næringslivet i Valdres, ikke bare for entreprenører og håndverkere, men også innen varehandel.

I tillegg gir det høye antallet hytter et betydelig ettermarked fremover.

I tillegg ser man en positiv utvikling innen campingturisme og varme senger i Valdres. Økningen innen kommersielle gjester har vært stigende de siste årene, og tilsvarte 640.000 gjestedøgn i 2018. Den prosentvise økningen er større for Valdres enn snittet for både Oppland og Norge for øvrig.

Valdres befinner seg i en særstilling når det gjelder å by på natur- og kulturopplevelser, og har et svært godt turtilbud til alle årstider. Banken er stolt samarbeidspartner med blant andre Vinjerock, Valdresrittet og Norsk Rakfiskfestival. Dette er populære arrangementer som tiltrekker seg mange tilreisende som gir positive ringvirkninger.

Landbruket har alltid vært en viktig del av vår region, både med tanke på sysselsetting, ringvirkninger og kulturlandskap. Undersøkelsen for trender som er gjennomført i 2018 viser at stadig flere bønder opplever positiv økonomisk utvikling, hvor hele 40 % sier at økonomien har utviklet seg positivt i 2018, mot i underkant 10 % i 2002. Melkeprodusentene har gjort de største investeringene de siste fem årene, og har i tillegg de største investeringsplanene fremover. Kortreist og lokalprodusert mat blir stadig mer populært, og Valdres har her fått frem både mange gode merkevarer og ikke minst et variert utvalg. Starten på slåttesesongen ga en betydelig avlingsreduksjon på antall rundballer, og banken lanserte derfor et gunstig grovfórlån i juli. Dette ble tatt godt imot blant våre landbrukskunder. Fôrproduksjonen tok seg betydelig opp ut over sommeren, og mye av tørkekrisen ble med det mindre enn fryktet.

Utbygging og utbedring av veintettet de siste årene har medført betydelig utbygging av E16 gjennom Valdres. Bjørge – Bagn og Øye – Filefjell har hatt en ramme på ca. 4,5 mrd kroner, samt Tonsåsen på 280 millioner kroner. Dette gir positive ringvirkninger for lokalt næringsliv. I tillegg vil det trolig i årene fremover igangsettes

flere store veiprosjekter gjennom Valdres. Sikrere og raskere vei til Valdres vil gjøre Valdres enda mer attraktivt som reiselivsdestinasjon i fremover.

Foto: Ryfoss Betong AS - tunnelstøyping

Forvaltning

Valdres Sparebank fikk et meget godt resultat i 2018, dette til tross for at man løpende har kostnadsført fusjonskostnadene og frigjorde en del ressurser til den tekniske delen av fusjonen. Rentenivået holdt seg stabilt gjennom året, fortsatt på et lavt nivå i historisk perspektiv. Rentemarginene er, og har vært, under press i hele finansbransjen. Det er først og fremst bankens styrkning av rentenettoen, økte provisjonsinntekter og utbytte på investeringer i Eika Alliansen, kombinert med fokus på kostnadsstyring og lav netto inngang på tap, som bidrar til at resultatet er bedre enn budsjettert. Styret er med dette tilfreds med utbyttet på investeringene som er gjort i Eika-gruppen AS og Eika Boligkreditt AS. Den underliggende bankdriften er god, til tross for vedvarende hard konkurransesituasjon. I dette markedet har vi likevel oppnådd en 12 måneders vekst i utlån på 6,18 %. Brutto utlånsvekst inkl. EBK endte på 2,92 %. Bankens driftsresultat før tap og nedskrivninger for 2018 utgjør 14,5 mill. kroner. Resultat for regnskapsåret etter skatt utgjør 11,7 mill. kroner.

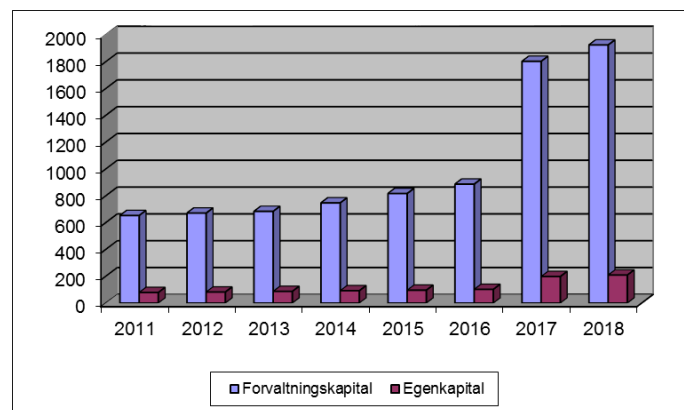
Valdres Sparebank har kun kjernekapital, og egenkapitalen styrkes ved resultatet. Selv om egenkapitalandelen går svakt ned inneværende år, ligger den fortsatt godt over myndighetenes innførte kapitalkrav.

Innskuddene har i 2018 økt med totalt 112,9 millioner kroner, eller 7,40 %, til totalt 1.640,0 millioner kroner. Innskuddsdekningen for vår bank

er fremdeles meget god: den utgjorde 101,48 % ved utgangen av året.

Bankens forvaltningskapital økte med 6,8 % til 1.926,0 millioner kroner i 2018. Inklusiv Eika Boligkreditt utgjør aktivitetenskapitalen 2.132,7 millioner kroner.

Bankens rentenetto målt i forhold til gjennomsnittlig forvaltet kapital, er redusert fra 2,03 % i 2017 til 1,84 % i 2018. Målt i kroner utgjør bankens rentenetto 33,5 mill. kroner i 2018 mot 32,4 mill. kroner i 2017.

Forsikring

Salg av skadeforsikring og personforsikring i Eika er en viktig inntektskilde for vår bank. Samlet årlig premieinnbetaling for skadeforsikring fra våre kunder til selskapet, var ved årsslutt 37,1 millioner kroner, noe som er en oppgang fra 2017. Årlig premieinnbetaling for personforsikring utgjør 4,1 millioner kroner ved årsslutt.

Samlet provisjonsinntekter fra forsikringsområdet utgjør 0,36 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Styret

Styret har hatt 11 fysiske styremøter og et digitalt styremøte. Det er behandlet totalt 250 saker gjennom året. Styret er også oppnevnt som Revisjons- og Risikoutvalg.

Renteendring

Det er ikke foretatt generelle renteendring på verken utlån eller innskudd i løpet av 2018.

Virksomhet

2018 var det 158. regnskapsåret som Valdres Sparebank hadde bankdrift med utgangspunkt i Valdres.

Det er betalt renter til andre kredittinstitusjoner på 1.238 tusen kroner. For 2017 var tilsvarende kostnad kr 689 000.

Totalt er det innbetalt kr 604 000 i rente fra andre kredittinstitusjoner, mot 274 000 kroner i 2017.

Det har vært en svak reduksjon i rentenettoen. Denne har gått ned fra 2,03 % til 1,84 %.

Gebyr og provisjonsinntekter har gått ned fra 0,73 % til 0,72 %, målt mot gjennomsnittlig forvaltningskapital. Driftsutgiftene målt mot gjennomsnittlig forvaltningskapital er redusert fra 1,94 % til 1,88 %.

Resultatet før tap og nedskrivninger er kr 14,9 millioner kroner, som utgjør 0,82 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital, samme tall var 0,73 % i 2018.

Resultat for regnskapsåret er 11,7 millioner kroner, mot kr 7,1 millioner kroner i 2017.

Etter styrets vurdering, er den økonomiske situasjonen for banken god, særlig sett opp mot den underliggende driften og at banken har vært gjennom en fusjonsprosess. Styret stadfester at forutsetningene for fortsatt drift er til stede.

Finansiell risiko

Følgende hovedtyper for finansiell risiko er vurdert:

- **Markedsrisiko**
 - renterisiko
 - valutarisiko
 - aksjekursrisiko
- **Likviditetsrisiko**
- **Kredittrisiko**

Markedsrisiko

Renterisiko

Renterisiko er risiko for tap på grunn av endringer i det generelle rentenivået. I begrepet inngår også kursrisiko/rentefølsomhet, dvs. endring i en obligasjons verdi ved endring av markedsrenten. Det vanlige er å beskrive renterisiko som hvor stort beløp man taper, gitt at renten går ned eller opp med 1 %.

Banken har inngått avtale med Eika Kapitalforvaltning om forvaltning av banken sin verdipapirportefølje. Ved årsskiftet 2018-2019, hadde banken ingen fastrenteobligasjoner.

Vi hadde ved årsskiftet 0,9 millioner kroner i fastrenteutlån uten rentesikring.

Bankens samlede renterisiko vurderes som lav.

Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for at bankens beholdning av og forpliktelser i andre valutaer skal medføre tap, som følge av endringer i valutakurser. Banken har ingen valutaeksponering utenom beholdning i utenlandsk valuta, samt til dataleverandør i Danmark. Ettersom bankens egen valutabeholdning er svært liten, har banken en ubetydelig valutarisiko på kontantene.

Banken sine datatjenester fra SDC faktureres i danske kroner, dette medfører at banken har en risiko ved endringer i valutamarkedet. Gjennom 2018 beløper dette seg til underkant av 2,3 millioner danske kroner. I tillegg kommer kostnader knyttet opp mot fusjonen. Valutarisikoen for dette, beregnes til 140 tusen kroner per år*. Banken kan dermed få økte kostnader tilsvarende dette beløpet per år på grunn av valutasingninger. Verdien av den beregnede valutarisikoen kan ses i sammenheng med bedriftens resultat, for å få en indikasjon på hvordan den kan påvirkes.

Styret vurderer risikoen som lav til moderat.

* Basert på årsgjennomsnitt for DKK i perioden 2016-2018.

Aksjekursrisiko

Bankens beholdning av aksjer, grunnfondsbevis og enkelte obligasjoner kan utsettes for kurssvingninger, som gir verdifall, og som etter loven skal bokføres minst ved hvert kvartalsregnskap. Styret har vedtatt grenser for

eksponering pr. selskap, samlet eksponering og hvilke typer selskap det kan eksponeres i. Oppfølging av dette rapporteres til styret hvert kvartal. Aksjekursrisikoen er begrenset ved at banken ikke skal ha handelsportefølje med aksjer i annet enn aksjefond eller kombinasjonsfond. Rammen er satt til 3 mill.

Beholdningen av anleggsaksjer er plassert i utbyttefond og andre langsiktige plasseringer i selskap det er naturlig å være medeier i. Verdien av våre aksjer inklusiv aksjene i Eika Gruppen og Eika Boligkreditt, er vurdert ut fra bokført verdi.

Bankens kursrisiko anses som moderat.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for å ikke kunne gjøre opp løpende forpliktelser ved forfall. Erfaringsmessig er dette den nest største risiko innenfor bankdrift. De fleste "konkurser" i bank er (trusler om) likviditetskonkurser, som igjen som regel bunner i betydelige tap innenfor kredittområdet, med påfølgende økt pris og dårlig tilgang på innskudd og likviditet.

Bankens utlånsportefølje har stort sett lang restløpetid, mens det meste av innskuddene enten ikke har eller har svært kort oppsigelsestid. Dette innebærer i seg selv en likviditetsrisiko. Innskuddene er fordelt på mange innskytere, banken er solid og driften går med overskudd. Styret anser det derfor som lite sannsynlig at store mengder kundeinnskudd skal forsvinne raskt ut, og ser kundeinnskudd som langsiktig finansiering.

Når en banks finansieringsgrad (forholdet mellom innskudd og utlån) går under 100 %, kan banken få behov for å ta opp ulike lån i pengemarkedet. Dette øker likviditetsrisikoen til en viss grad.

Bankens innskuddsdekning (forholdet mellom innskudd og utlån) skal være høyere enn 85 %, og styret skal gjøre en ny vurdering hvis innskuddsdekningen faller under 90 %. Det er liten risiko for at banken ikke skal kunne ha likviditet til å innfri sine forpliktelser ved forfall. Innskuddsdekningen var ved nyttår på 101,48 %.

Manglede likviditet vil bli dekket opp ved innlån fra andre kredittinstitusjoner, samt ved å benytte Eika Boligkreditt AS. Bankens to lånopptaki KFS. Et på 30 millioner kroner fra tredje kvartal 2016, med forfall i juni 2019. Det andre ble tatt opp første kvartal 2017 på kr 25 millioner kroner, med forfall i februar 2020. Dette for å opprettholde utlånsveksten uten å svekke likviditeten.

Ultimo 2018 hadde banken tilgjengelige likvide midler på 69,9 millioner, i tillegg til verdipapirportefølje med en markedsverdi på 159,2 millioner kroner. Det er etablert trekkrett for 90 millioner kroner i DNB. Trekkrettigheten har vært benyttet ved sytten tilfeller i løpet av 2018. Høyeste trekkbeløp utgjorde 21,4 millioner kroner.

Styret ønsker å ta lav risiko, og har fastsatt egne retningslinjer for handel med finansielle instrument. I tillegg er det utarbeidet en egen strategi for finansiering av banken.

Banken likviditetsrisikoen vurderes som lav.

Kredittrisiko

Styret fører en moderat risikoprofil. Alle kunder er risikoklassifisert. Utlån skjer nesten bare til kjente kunder i bankens geografiske primærmarked, eller til kunder som flytter ut av kommunen. Det er satt opp regelverk med rammer for kredittgivning.

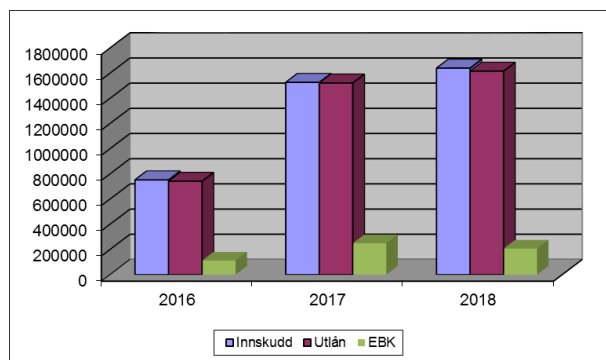
Lån til næringslivskunder utgjør 20,24 % av totale utlån, av dette utgjør primærnæringen 31,73 %. Historisk har det vært lite tap i knyttet opp mot primærnæringen.

Det er lav konsentrasjon av kredittrisiko ved at det er få store engasjement, det er kun ett engasjement større enn 10 % av bankens netto ansvarlige kapital.

Styret har vurdert risikoen for tap på utlån, og har kommet fram til at det for enkelte lån er en viss risiko. Dette er det tatt hensyn til i regnskapet ved at det er avsatt totalt kr 6 255 000 i individuelle nedskrivninger og kr 5 167 000 i gruppenedskrivning. Bankens konstaterte tap i 2018, hvor det er bokført tap med kr 33 000. Resultatførte tap i prosent av brutto utlån blir derfor nær 0,00 %. Med bakgrunn i bokførte tap de siste fire år, er det forventet at årlig tapsprosent vil ligge mellom 0,1 og 0,2 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital de neste tre årene. Som følge av tilbakeføring av tidligere individuelle nedskrivninger og nye individuelle nedskrivninger er netto endring på individuelle nedskrivninger kr 1 916 000, mens tilbakeføring på tidligere gruppevise nedskrivninger og nye gruppevise nedskrivninger, er netto endring på individuelle nedskrivninger kr 697 000.

Garantiansvar består mest av kontraktsgarantier og betalingsgarantier der risikoen er minimal.

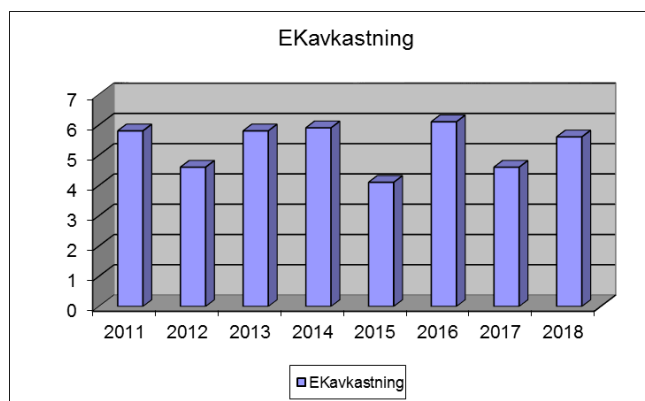
Risikostyring er etablert gjennom interne kontrollrutiner, hvor avvik fra gitte instruksjoner rapporteres med faste intervaller.

Disponering av overskuddet

Styret i Valdres Sparebank er godt tilfreds med resultatet for 2018, spesielt med tanke på at man har kostnadsført fusjonskostnadene løpende, og at en fusjon er ressurskrevende. Driftsresultatet er bedre enn budsjettert. Det er foretatt en større gjennomgang av engasjementer i banken, noe som har medført en netto økning på tap på utlån. Resultatet sikrer banken et godt grunnlag for videre drift og vekst. De norske bankene har høye kapitalkrav, og styret understreker derfor hvor viktig det er å oppnå gode resultat, for å styrke soliditeten og holde på selvstendigheten til banken. Styret sitt forslag til disponering av overskudd er:

Resultat for regnskapsåret	kr. 11,7 mill.
Avsetning til gaver	kr. 0,3 mill.
Sparebankens Fond	kr. 11,4 mill.

Egenkapital

Banken sitt ordinære fond er kroner 209,3 millioner etter årets overskudd. Fondet utgjør dermed 10,87 % av forvaltningskapitalen. Målt etter regler i Basel III, utgjør den banken sin ansvarlige kapital 20,75 %. Bankens kapitaldekning etter konsolidering er 19,69 %

Myndighetskrav inklusive motsyklisk bufferkrav pr. 31.12.2018 utgjør følgende:

Krav til ansvarlig kapitaldekning:	15,50 %
Krav til kjernekapitaldekning:	13,50 %
Krav til ren kjernekapitaldekning:	12,00 %

Basel komitéens standarder for kapital- og likviditetsstyring ("Basel III") er gjort gjeldende for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak i EØS-området gjennom EUs kapitaldekningsdirektiv ("CRD IV").

Skjerpede krav til ansvarlig kapital

Skillet mellom kjernekapital, som skal ta tap ved løpende drift, og tilleggskapital videreføres, men tilleggskapitalen skal nå ta tap "at the point of non viability", dersom myndighetene mener dette er nødvendig for å unngå avvikling. Det stilles også strengere krav til kjernekapitalen generelt og den rene kjernekapitalen spesielt.

Krav om kapitalbuffer

Minstekrav til kapital og bufferkrav er krav til størrelsen på foretakenes ansvarlige kapital, målt i forhold til risikovektet beregningsgrunnlag. Det norske kapitaldekningsregelverket er utformet i tråd med EUs kapitaldekningsdirektiv (CRR/ CRD IV), og skal sørge for samsvar mellom risikoeksponering og kapitalisering i foretakene.

Alle banker, kredittforetak, finansieringsforetak og holdingforetak i finanskonsern, skal til enhver tid ha en ren kjernekapitaldekning på 4,5 prosent av foretakets beregningsgrunnlag. Kjernekapitaldekningen og total kapitaldekning skal henholdsvis være minst 6 prosent og 8 prosent av beregningsgrunnlaget.

I tillegg til minstekravene til ansvarlig kapital, skal foretakene ha kapitalbuffer bestående av ren kjernekapital. Foretakene skal ha en bevaringsbuffer på 2,5 prosent og en

systemrisikobuffer på 3 prosent av beregningsgrunnlaget. I tillegg kommer eventuelt krav til motsyklisk kapitalbuffer

Minstekrav ren kjernekapital	4,5 %
Bevaringsbuffer	2,5 %
Systemrisikobuffer	3,0 %
Motsyklisk buffer	2,0 %

Valdres Sparebank fyller alle disse kravene.

Ansatte

Ved utgangen av året hadde banken 20 fast tilsatte, hvorav to jobber i redusert stilling. I tillegg kommer to ansatte på renhold. Samlet utgjør bankens ansatte 19,0 årsverk (eks renhold).

Blant de ansatte er det 35 % menn. Ved valg til styrende organer legges det vekt på balanse mellom kvinner og menn, og samlet kompetanse i de ulike styrende organer. Styret består av seks ordinære styremedlemmer, to kvinner og fire menn. I tillegg er det en ansattevalgt-representant i styret. Sykefraværet har gått ned fra 5,5 % til 4,07 %. Banken har avtale med NAV om "et mer inkluderende arbeidsliv", og det er nettopp utarbeidet ny handlingsplan for perioden 2019-2022. Det er et godt arbeidsmiljø i banken, og samarbeidet mellom de tilsatte og ledelsen er god. Likestilling er et fokusområde, og vil også være det fremover.

Arbeidsmiljø

Valdres Sparebank skal fremstå som en oppdatert organisasjon, der vi skal øke fokus på aktiv kundeomsorg, kompetanseheving og salg. Gjennom Eika Skolen, Spama og EikaVis skal våre medarbeidere få den oppdatering som kreves for å kunne bli enda bedre rådgivere for våre kunder. Valdres Sparebank er, og skal være, en attraktiv kompetansearbeidsplass.

Valdres Sparebank er medlem av Finansnæringens Arbeidsgiverforening (FA) og følger de inngåtte overenskomster mellom FA og Finansforbundet.

Det har ikke vært noen skader eller ulykker i 2018. På internmøte er det utført gjennomgang av HMS-opplegg og den enkeltes instruks ved ran og brann.

Internkontroll

Styret er av den oppfatning at den interne kontrollen og risikostyringen i 2018 har vært

tilfredsstillende. Med egen ansatt innen området compliance og internkontroll, er området godt ivaretatt.

Samfunnsansvar

Valdres Sparebank skal være seg bevisst det samfunnsansvar det innebærer å være bank i Norge, og for lokalmiljøet. Banken skal vise ansvarlighet i utøvelsen av all sin virksomhet. Samfunnsansvar deles inn i følgende fire grupper:

- hensynet til menneskerettigheter
- arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold
- det ytre miljø
- bekjempelse av korrupsjon

For Valdres Sparebank, som en liten lokal bank med begrenset virksomhet, er det ikke naturlig å fokusere på punktet som omhandler menneskerettigheter. De øvrige punktene er integrert i bankens forretningsstrategier.

I Valdres Sparebank setter vi kundene i sentrum gjennom aktiv kundeomsorg. Alle kunder som møter banken, enten det er på hjemmesiden, telefon, digitale flater eller ved et personlig møte, skal ha en opplevelse som minimum matcher, men gjerne også overstiger, de forventninger kundene har til banken. Det arbeides kontinuerlig med forbedringer på dette området, både i banken og hos våre leverandører av elektroniske løsninger.

Valdres Sparebank gjennomfører årlig kundetilfredshetsmålinger gjennom Kantar TNS. Kundens meninger er viktig for oss, og undersøkelsen danner et godt grunnlag for det interne arbeidet i banken med å forbedre kundeopplevelsen. Valdres Sparebank ser seg tilfreds med den vurderingen kundene gir oss gjennom disse undersøkelsene. Tallene viser at vi ligger godt over snittet for vår bransje. Det er selvfølgelig alltid noe som kan forbedres, og dette jobbes det med videre.

Valdres Sparebank bestreber seg på å skape rammer for et godt og utfordrende arbeidsmiljø for medarbeiderne, ved å fokusere på kompetanseutvikling og trivselsfremmende tiltak på arbeidsplassen. Det er lagt vekt på å tilpasse arbeidsplassene ergonomisk til den enkelte medarbeider.

Bankens virksomhet forurenser ikke det ytre miljøet. Internt er det fokus på elektronisk saksbehandling og på å begrense papirbruken.

Bankens retningslinjer for bekjempelse av korrupsjon er konkretisert i bankens etiske regler og bankens risikopolicydokument. Det er også utarbeidet egne retningslinjer for samfunnsansvar.

Felles for Valdres Sparebanks tiltak innen samfunnsansvarsområdet, er at de skal bidra til å understreke bankens posisjon som en etisk bærekraftig virksomhet, både blant kunder, medarbeidere og verden for øvrig.

Det er styrets vurdering at det i 2018 er oppnådd tilfredsstillende resultater av arbeidet med samfunnsansvar.

Utdeling av årlig utdanningsstipend

Strategiplan

Det har gjennom høsten 2018 vært gjennomført strategisamlinger med de ansatte og styre for å lage nytt strategidokument for banken. Det er nå vedtatt strategiplan gjeldende for perioden 2019-2023 basert på dette arbeidet.

Strategiplanen skal være vårt redskap i driften av banken, og legge føringer for våre strategiske veivalg i de nærmeste årene.

Miljø

Banken kan påvirke miljøet på to områder, til dels direkte gjennom den daglige drift og til dels indirekte gjennom de beslutningene banken gjør i forbindelse med sin utlåns- og finansieringsvirksomhet. I dette avsnittet vil fokuset være på den direkte påvirkning banken har på miljøet.

Transport

Frekvensen på antall møter har vært stigende, men en økning i bruk av videokonferanser er med på at reiseaktiviteten ikke har økt. Videre så oppfordres det til å bruke kollektiv transport eller samkjøring der dette er mulig. Dette er med på å redusere bankens forbruk av kjørt kilometer og dermed bankens CO₂-utslipp. Banken benytter ikke flytransport i forbindelse med vår møteaktivitet.

Avfallshåndtering

Banken sorter sitt avfall og benytter returordninger på spesialavfall der dette er mulig.

IKT

Det foreligger egen IT strategi 2018-2020 for banken. Det er videre utarbeidet egen IKT instruks for banken.

Det gjennomføres årlig egen IT revisjon av ekstern part i banken, samt at tilsvarende gjennomføres hos vår kjerneleverandører. Styret behandler gjennomgang på området årlig.

I tillegg gjennomføres det årlig ROS analyse innen IKT området.

Avdeling Fagernes

Banken har tre fast tilsatte ved avdelingen på Fagernes. Arbeid med skadeforsikringsporteføljen og utlån, sammen med stadig økende etterspørsel etter våre øvrige banktjenester, utgjør mesteparten av arbeidsinnsatsen ved avdelingen.

Avdeling Vang

Banken har ti fast tilsatte ved avdelingen i Vang. Arbeid med utlån og skadeforsikringsporteføljen, sammen med stadig økende etterspørsel etter våre øvrige banktjenester, utgjør mesteparten av arbeidsinnsatsen ved avdelingen.

Valdres Eiendomskontor AS

Banken eier 66,6 % av aksjene i Valdres Eiendomskontor AS. Etnedal Sparebank eier de resterende 33,4 %.

Kontoret hadde ved årsskiftet seks ansatte, hvorav fire er eiendomsmeglere; totalt seks årsverk. I tillegg kommer visningsassistenter og fotograf. Valdres Eiendomskontor AS har kontor på Fagernes. Eiendomskontoret fortsetter å befeste sin posisjon som det største eiendomskontoret i Valdres. Selskapet er tilknyttet Aktiv Eiendomsmegling, en landsdekkende meglerkjede,

der mange kontorer eies eller samarbeider med de lokale alliansebankene i Eika.

Eika Alliansen

Valdres Sparebank er aksjonær i Eika Gruppen AS. Eika Alliansen består av 68 lokalbanker, Eika Gruppen og Eika Boligkreditt. Eika Alliansen har en samlet forvaltningskapital på over 440 milliarder kroner, nær en million kunder og mer enn 3000 ansatte. Dette gjør Eika Alliansen til en av de største aktørene i det norske finansmarkedet. Med 200 bankkontorer i 148 kommuner representerer lokalbankene i Eika en viktig aktør i norsk finansnæring og bidrar til næringslivets verdiskaping og mange arbeidsplasser i norske lokalsamfunn.

I januar 2018 sa 11 banker opp sine avtaler med Eika Gruppen og datterselskapene. Avtalene opphører når de respektive oppsigelsesfrister utløper, de fleste med tre kalenderårs frist gjeldende fra 31.12.2018. De i dag 10 uttredende bankene (etter fusjon av Harstad Sparebank og Lofoten Sparebank) er: Askim og Spydeberg Sparebank, Aasen Sparebank, Drangedal Sparebank, Klæbu Sparebank, Sparebanken 68 grader nord, Selbu Sparebank, Sparebanken DIN, Stadsbygd Sparebank, Tolga-Os Sparebank og Ørland Sparebank.

Lokalbankene som styrker lokalsamfunnet

Lokalbankene bidrar til økonomisk vekst og trygghet for privatkunder og lokalt næringsliv i sine lokalsamfunn. Fysisk nærhet og rådgivere som har et personlig engasjement for den enkelte personkunden og det lokale næringslivet gir unike kundeopplevelser, sammen med den digitale hverdagsbanken. Det er kundeopplevelsen som er lokalbankenes viktigste konkurransefortrinn og som har gjort at lokalbankene i Eika Alliansen har blant landets mest tilfredse kunder både i personmarkedet og bedriftsmarkedet.

Eika Gruppen styrker lokalbanken

Eika Gruppen utgjør finanskonsernet i Eika Alliansen. Konsernets kjernevirksomhet er gode og kostnadseffektive produkt- og tjenesteleveranser til lokalbankene for moderne og effektiv bankdrift.

Konkret innebærer det leveranse av komplett plattform for bank-infrastruktur inkludert IT og betalingsløsninger. Eika Gruppen har et profesjonalisert prosjekt- og utviklingsmiljø som sikrer integrerte, plattformuavhengige, digitale løsninger for lokalbankene og deres kunder. Eika Gruppen har også solide kompetansemiljøer som vurderer og avtaler viktige leveranser til bankene fra eksterne leverandører der disse velges.

Produktselskapene i Eika Gruppen - Eika Forsikring, Eika Kredittbank, Eika Kapitalforvaltning og Aktiv Eiendomsmedling - leverer et bredt spekter av finansielle produkter, kommersielle løsninger og kompetansehevende tjenester. Eika Kundesenter og Eika Servicesenter leverer tjenester som sikrer lokalbankene effektiv kommunikasjon økt tilgjengelighet.

Utover disse leveransene gir Eika Gruppen alliansebankene tilgang til kompetanseutvikling med Eika Skolen, virksomhetsstyring med Eika ViS, økonomi- og regnskapstjenester med Eika Økonomiservice og depottjenester med Eika Depotservice. I tillegg arbeider Eika Gruppen innenfor områder som kommunikasjon, marked og merkevare og næringspolitikk for å ivareta lokalbankenes interesser på disse områdene.

Eika Boligkreditt sikrer lokalbanken langsiktig funding

Eika Boligkreditt er lokalbankenes kredittforetak som er eid av 66 norske lokalbanker og OBOS. Eika Boligkreditt har som hovedformål å sikre lokalbankene tilgang til langsiktig og konkurransedyktig funding. Selskapet har konsesjon som kredittforetak og finansierer sin utlånsvirksomhet ved utstedelse av internasjonalt ratede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Det innebærer at Eika Boligkreditt har mulighet til å oppta lån i det norske og internasjonale finansmarkedet, og til enhver tid søke finansiering der man oppnår markedets beste betingelser. Gjennom Eika Boligkreditt får alliansebankene dermed tilgang på svært gunstig finansiering, og kan opprettholde konkurransekraften i forhold til større norske og internasjonale banker.

Eika Boligkreditt har en forvaltningskapital på drøyt 100 milliarder kroner og er følgelig en viktig

bidragsyter til at kundene i lokalbankene oppnår konkurransedyktige vilkår på sine boliglån.

Utsikter for kommende år

Styret forventer et resultat for regnskapsåret 2019 som en del høyere enn hva som ble resultatet for 2018 ettersom fusjonskostnadene ble ført løpende gjennom året.

Det forventes lavere tap på kredittengasjementer gjennom 2019.

I budsjettet for 2019 opprettholdes den offensive satsing i bankorganisasjonen. Det er lagt opp til en vekst i utlån og enda sterkere satsing på forsikring, sparing og plasserings- og betalingsformidlingsprodukt gjennom helhetlig økonomisk rådgivning. Provisjonsinntekter fra disse produktene er svært viktige for banken framover.

God resultatutvikling er viktig for å møte de strengere regulatoriske kravene til banksektoren. Krav om styrking av soliditeten, større likviditetsbuffer, konsolidering og økt kapitaldekning, krever at banken framover må bli enda mer kostnadseffektiv og fortsette den sunne utlånsvæksten. Det er viktig at veksten i utlån ikke påfører banken tap.

Det er laget en strategiplan for perioden 2019 – 2023 som skal posisjonere oss godt i markedet, ut fra de endringene vi ser kommer i bransjen. Man ser en økende andel av både regulering, digitalisering og krevende makrobilde. Flere og flere prosesser digitaliseres, automatiseres og selvbetjentes, samt at nye aktører tar del i vår verdikjede. Kombinasjonen av rådgivende og kompetente medarbeidere, digitale leveranser gjennom Eika alliansen og Vipps vil gi banken gode vekstmuligheter fremover. På denne måten kan vi også være en god og kortreist lokalbank for våre kunder, selv de utenfor våre primærrområder.

Den årlige kundeundersøkelse gjennom TNS Gallup viser at vi har truffet bra med vårt konsept både innen privatmarkedet og næringsmarkedet. Kundene er betydelig mer fornøyde med oss, enn snittet er for de norske bankene. Vi opplever at stadig flere nye kunder tar kontakt med oss etter fusjonen. Vi har fått rendyrket de ulike rådgiverrollene i større grad, noe som har vært med på å styrke vår kompetanse innen ulike områder.

Gjennom vår deltakelse i Eika Alliansen, oppnår vi fordeler både innen IT-leveranser, teknologi og innkjøp. Banken skal dekke våre kunders behov for sparing, kreditt, forsikring, betalingsformidling og tilknyttede tjenester overfor privatmarkedet, jordbruket og små og mellomstore bedrifter. Hovedmarkedsområdet vårt er Valdres.

Takk

Styret er svært fornøyd med hvordan medarbeiderne har håndtert merarbeidet med den tekniske fusjonen, håndtert bankens vekst og ikke minst kundetilfredsheten gjennom året som har gått.

Det vises en god endringsholdning og vilje blant medarbeiderne, noe som er viktig med tanke på den rivende utviklingen finansbransjen er inne i.

Bankens og Eikas strategi er sammenfallende, og de menneskelige ressursene i banken, supplert med digitale utvikling, viser et bevisst valg angående retning for banken.

I et stadig mer digitalisert finansmarked, er bankens ansatte våre største ressurs, og vår beste mulighet til å skille oss ut i et relativt konformt marked. Året har, som vanlig, vært fylt med både glede, forventninger og utfordringer for både medarbeidere, ledelsen og styret.

Styret vil takke medarbeiderne for topp innsats og godt utført arbeid gjennom 2018. Et godt samarbeid og positivt engasjement har medført at man har hatt fokus på, og nådd de mål som var satt.

I tillegg ønsker styret å benytte anledningen til å takke kunder, forretningsforbindelser og tillitsvalgte for god oppslutning om bankens virksomhet gjennom 2018.

Slidre, 26.februar 2019

Embrik Før
Styrets leder

Ola Rogn Tveit
Nestleder

Normann Helle
Styremedlem

Jorun Karlsen
Styremedlem

Heidi Arnesen
Styremedlem

Arne Hodne
Ansattes representant

Arnfinn Helge Kvam
Adm.Banksjef

Generelle Regnskapsprinsipper

GENERELT

Bankens årsregnskap er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven av 1998, forskrift om årsregnskap for banker, samt god regnskapsskikk, og gir et rettviseende bilde av bankens resultat og stilling. Under enkelte noter er det inntatt ytterligere forklaring og henvisning til poster i resultatregnskap og balanse. Alle beløp i resultatregnskap, balanse og noter er i hele tusen kroner, dersom ikke annet er oppgitt.

Vang Sparebank og Vestre Slidre Sparebank fusjonerte 21. august 2017 (nå Valdres Sparebank), med regnskapsmessig virkning fra samme dato. Fusjonen er regnskapsmessig behandlet etter oppkjøpsmetoden med Vestre Slidre Sparebank som overtakende part. I det offisielle regnskapet vil sammenligningstall for 2017 i resultat, balanse, kontantstrømoppstilling og noter kun inkludere drift og kontantstrøm fra Vang Sparebank fra og med fusjonstidspunktet.

Fusjonen har ikke medført noen endring av regnskapsprinsipp.

Konsolidering/ Konsernregnskap

I forbindelse med fusjon mellom Vang Sparebank og Vestre Slidre Sparebank, ble Valdres Eiendomskontor datterselskap til Valdres Sparebank. Med bakgrunn i datterselskapets resultat- og balansetall, er dette selskapet vurdert til ikke vesentlig for forståelsen av bankens resultat- og balansetall. Det er ikke utarbeidet konsernregnskap.

Bruk av estimater

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket resultatregnskapet og verdsettelse av eiendeler og gjeld, samt usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen under utarbeidelse av regnskapet i henhold til god regnskapsskikk.

Periodisering av renter, provisjoner og gebyrer

Renter, provisjoner og gebyrer føres i resultatregnskapet som inntekter eller påløper som kostnader, etter hvert som disse blir opptjent. Etableringsgebyr som bare dekker bankens direkte

kostnader ved etablering av lånet, blir inntektsført i sin helhet når lånet utbetales. De periodiseres derfor ikke over lånets løpetid. Gebyrer som er direkte betaling for utførte tjenester tas til inntekt når de betales.

Inntektsføring/kostnadsføring

Forskuddsbetalte inntekter ved slutten av året blir periodisert og ført som gjeld i balansen. Opptjente, ikke betalte inntekter ved slutten av året, blir inntektsført og ført som eiendel i balansen. På engasjementer der det blir gjort nedskrivninger for tap, blir renteinntekter resultatført ved anvendelse av effektiv rentemetode. Aksjeutbytte blir inntektsført i det året de blir utbetalt. Realisert kursgevinst/-tap resultatføres ifølge FIFO-prinsippet. Det vil si at den enkelte handel for vedkommende verdipapir reskontroføres og resultatføres separat. Kjøp og salg av verdipapirer blir bokført på oppgjørstidspunktet.

Finansskatt

Det er innført finansskatt på lønnsgrunnlaget fra 2017. Finansskatt på lønnsgrunnlaget beregnes i prosent med utgangspunkt i grunnlaget for arbeidsgiveravgift for de finansskattepliktige virksomhetene. Skattesatsen er 5 prosent. Banken er finansskattepliktig.

UTLÅN – BESKRIVELSER OG DEFINISJONER

Vurdering av utlån

Bankens utlån er vurdert til virkelig verdi på utbetalingstidspunktet. I etterfølgende perioder vurderes utlån til amortisert kost ved anvendelse av effektiv rentemetode. Amortisert kost er anskaffelseskost med fradrag for betalt avdrag på hovedstol, samt eventuelle nedskrivninger for verdifall. Gebyr ved etablering av lån overstiger ikke kostnadene og inntektsføres løpende. Utlån vurdert til amortisert kost vil derfor være tilnærmet lik pålydende av lånene.

Boliglån overført til og formidlet til Eika Boligkreditt AS (EBK) er ikke balanseført. Den vesentlige risikoen er vurdert å være overført til

EBK, også for overførte lån som tidligere har vært på bankens balanse.

Behandling av engasjementer som ikke er misligholdt

Banken foretar kvartalsvis vurdering av utlåns- og garantiporteføljen for både nærings- og personkunder. Bankens største engasjementer vurderes særskilt hvert kvartal. For engasjementene er det verdien av bankens sikkerhet, låntakers betalingsevne etc. som vurderes.

Dersom gjennomgangen viser at tap kan påregnes, bokføres tapet i bankens regnskap som individuell nedskrivning.

Behandling av misligholdte engasjementer

Et lån anses som misligholdt når låntaker ikke har betalt forfalte terminer innen 90 dager etter terminforfall, eller når rammekreditter ikke er innekket som avtalt.

Ved mislighold vurderes kundens samlede engasjement. Låntakers tilbakebetalingsevne og sikkerheter avgjør om et tap må påregnes. Sikkerheten vurderes til antatt laveste realisasjonsverdi på beregningstidspunktet, med fradrag for salgskostnader. Dersom det foreligger objektive bevis på verdifall på bankens fordringer, føres dette som individuelle nedskrivninger.

Behandling av konstaterte tap

Ved mislighold over 90 dager, inntrådt konkurs, avvikling eller akkord, blir engasjementet vurdert med hensyn til sikkerhet og betalingsevne for å få oversikt over bankens risiko for tap. Ved objektive bevis på verdifall på engasjementet, behandles engasjementet normalt først som individuell nedskrivning. Engasjementet regnes som endelig tapt når konkurs eller akkord er stadfestet, tvangspant ikke har ført frem, eller som følge av rettskraftig dom eller inngått avtale. Beregnet verdifall på engasjementet føres da som konstatert tap, eventuelle individuelle nedskrivninger føres til inntekt. Endelig konstaterte tap fjernes fra bankens låneportefølje og fra individuelle nedskrivninger måneden etter at alle sikkerheter er realisert og det er konstatert at kunden ikke er søkegod.

Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer

Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer skal skje i den utstrekning tapet er redusert og

objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet.

Behandling av nedskrivninger på grupper av utlån

Nedskrivning på grupper av utlån vil si nedskrivning uten at det enkelte tapsengasjement er identifisert. Nedskrivningen er basert på objektive bevis for verdifall i bankens låneportefølje, ut fra bankens vurdering av risiko for manglende betalingsevne med grunnlag i beregninger med basis i erfaringstall, konjunkturerendringer, bransjeanalyser og andre forhold. Andre forhold kan være verdifall på fast eiendom ved økte markedsrenter, svikt i betjeningsevne ved markert renteoppgang eller nedbemanning på større arbeidsplasser.

Behandling av individuelle nedskrivninger på utlån

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført, skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån. Banken fordeler sine utlån på PM-lån til personmarkedet og BM-lån til bedriftsmarkedet.

Rapportering av misligholdte låneengasjement

Rapportering av misligholdte lån skal ifølge myndighetenes krav rapporteres slik: Hvis kunden har ett eller flere misligholdte lån eller overtrekk på innskuddskonto, rapporteres kundens hele låneengasjement.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Verdipapirer

Bankens beholdning av verdipapirer deles i omløpsmidler og anleggsmidler.

Obligasjoner og sertifikater

Banken har obligasjoner definert som andre omløpsmidler. Andre omløpsmidler er vurdert til den laveste verdi av anskaffelseskostnad og virkelig verdi. Obligasjonsbeholdningen er sammensatt i henhold til krav til avkastning og risiko, og er en del av bankens likviditetsbuffer. Forvaltningen av obligasjonsporteføljen er satt ut

til en profesjonell aktør, og forvalteren står også for fastsettelsen av virkelig verdi for enkelte obligasjonene og sertifikatene. Det benyttes priser notert i markedet.

Aksjer og grunnfondsbevis

Aksjer og grunnfondsbevis er klassifisert som omløps- eller anleggsmidler. Omløpsmidler vurderes til den laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Grunnlag for virkelig verdi for børsnoterte aksjer som er omløpsmidler, er børskurs på måletidspunktet. Grunnlag for virkelig verdi for ikke børsnoterte aksjer som er omløpsmidler eller anleggsmidler, er anskaffelseskost. Dersom virkelig verdi av aksjene klassifisert som anleggsmidler faller under anskaffelseskostnad, og verdifallet er vurdert ikke å være av forbigående karakter, nedskrives aksjene. Nedskrivningen reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler vurderes i balansen til anskaffelseskostnad, fratrukket ordinære bedriftsøkonomiske avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Nedskrivninger foretas i den utstrekning gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi. Det nedskrives til gjenvinnbart beløp. Sistnevnte er høyeste av salgsverdi og bruksverdi. Ordinære avskrivninger beregnes på grunnlag av eiendelens antatte økonomiske levetid og eventuell restverdi. Følgende lineære avskrivningssatser legges til grunn:

Tomter	0 %
Forretningsbygg	2 %
Inventar og innredning	20 %
Kontormaskiner	20 - 33 %
EDB-utstyr	20 - 33 %
Personbil	20 %

Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader

Den ytelsesbaserte ordningen ble avvirket i 2016, alle ansatte er over på innskuddsbasert ordning.

Bankens ansatte har tidligere inngått i AFP ordningen for bank og finansnæringen. I forbindelse med omlegging av AFP-ordningen, er bankens ansatte som ikke har anledning til å fortsette i den gamle ordningen, nå overført til ny felles AFP-ordning. Ny AFP-ordning anses som en ytelsesbasert flerforetaksordning. Forpliktelse knyttet til ytelsesbaserte flerforetaksordninger beregnes og avsettes i regnskapet, i den utstrekning administrator av ordningen er i stand til å foreta en beregning av bankens andel av forpliktelsen i ordningen. Dersom administrator ikke er i stand til å foreta beregninger av forholdsmessig andel, behandles flerforetaksordningen som en innskuddsbasert ordning, med løpende kostnadsføring av betalt premie.

SKATT

Skatter kostnadsføres når de påløper, og er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Netto utsatt skattefordel er beregnet med 25 % på grunnlag av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier.

Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller, som reverserer eller kan reversere i samme periode, er utlignet og nettoført. Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt for inntektsåret og endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel. Eventuelle endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel vises som årets skattekostnad i resultatregnskapet sammen med betalbar skatt for inntektsåret. Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden.

Formuesskatten er klassifisert som en del av skattekostnaden.

OMREGNINGSREGLER FOR VALUTA

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen pr 31.12.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømmer fra operasjonell drift av banken er definert som løpende renter fra utlåns- og innskuddsvirksomheten mot kunder, netto inn- og utbetalinger fra utlåns- og innskuddsvirksomheten, samt utbetalinger generert fra omkostninger knyttet til bankens ordinære virksomhet. Investeringsaktiviteter er

definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner. I tillegg medtas kontantstrømmer knyttet til investeringer i driftsmidler og eiendommer.

Alle beløp i notene er oppgitt i hele tusen der annet ikke er spesifisert.

Resultatregnskap

RESULTATOPPSTILLING

<i>Tall i tusen kroner</i>	NOTE	2018	2017
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		604	274
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder		49.488	33.481
Renter og lignende inntekter av sertifikater og obligasjoner		1.398	1.008
Sum renteinntekter og lignende inntekter		51.490	34.764
Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner		1.238	689
Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder		15.721	9.657
Andre rentekostnader og lignende kostnader	7	979	650
Sum rentekostnader og lignende kostnader		17.938	10.996
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		33.552	23.768
Inntekter av aksjer, andeler og verdipapirer med variabel avkastning		3.513	1.840
Inntekter av eierinteresser i konsernselskaper		733	200
Sum utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning		4.246	2.040
Garantiprovisjoner		301	171
Andre gebyr- og provisjonsinntekter		12.877	8.994
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	8	13.178	9.165
Andre gebyr og provisjonskostnader		1.875	1.573
Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	8	1.875	1.573
Netto verdiendring og gevinst/tap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende vp		(117)	67
Netto verdiendring og gevinst/tap på aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning		(181)	119
Netto verdiendring og gev/tap på valuta og finansielle drivater		13	30
Sum netto verdiendring og gev/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler	6	-286	216
Driftsinntekter faste eiendommer		217	108
Andre driftsinntekter		1	20
Sum andre driftsinntekter		218	128
Netto andre driftsinntekter		15.482	9.976
Sum driftsinntekter		49.034	33.744

<i>RESULTATREGNSKAP</i>	NOTE	2018	2017
Lønn		11.249	8.597
Pensjoner	9	871	719
Sosiale kostnader		2.051	1.669
Administrasjonskostnader		10.409	8.118
Sum lønn og generelle administrasjonskostnader	10	24.581	19.102
Ordinære avskrivninger		886	512
Nedskrivninger		-	6
Sum avskr. m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	12	886	518
Driftskostnader faste eiendommer		855	467
Andre driftskostnader		7.805	5.041
Sum andre driftskostnader	13	8.660	5.508
Sum driftskostnader		34.127	25.129
Tap på utlån		2.188	(511)
Sum tap på utlån, garantier m.v.	2	2.188	-511
Gevinst/tap		1.768	74
Sum nedskr./reversering av nedskrivning og gev./tap på verdip. som er anl.m.		1.768	74
Resultat av ordinær drift før skatt		14.487	9.201
Skatt på ordinært resultat	14	2.814	2.137
Resultat for regnskapsåret		11.673	7.064
Til disposisjon		11.673	7.064
Overført til/fra sparebankens fond		11.373	6.764
Avsetning gaver		300	300
Sum overføringer og disponeringer	22	11.673	7.064

Balanse

EIENDELER

<i>Tall i tusen kroner</i>	Noter	2018	2017
Konter og fordringer på sentralbanker	15	69.950	62.294
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		85.641	98.303
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		1.650	1.650
Sum netto utlån og fordringer på kredittinstitusjoner		87.291	99.953
Kasse-/drifts- og brukskreditter		70.243	94.030
Byggelån		1.270	1.766
Nedbetalingslån		1.544.549	1.426.153
Sum utlån og fordringer på kunder, før nedskrivninger	2	1.616.063	1.521.949
Individuelle nedskrivninger på utlån	2	(6.255)	(4.339)
Nedskrivninger på grupper av utlån	2	(5.167)	(4.470)
Sum netto utlån og fordringer på kunder		1.604.641	1.513.140
Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige		14.008	21.028
Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre		96.120	66.092
Sum sertifikater og obligasjoner	6	110.128	87.120
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis		43.554	29.668
Sum aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning	6	43.554	29.668
Eierinteresser i andre konsernselskaper		2.008	2.008
Sum eierinteresser i konsernselskaper	16	2.008	2.008
Utsatt skattefordel	14	739	945
Sum immaterielle eiendeler		739	945
Maskiner, inventar og transportmidler		1.436	1.499
Bygninger og andre faste eiendommer		2.485	2.953
Sum varige driftsmidler	12	3.920	4.452
Andre eiendeler		87	(3)
Sum andre eiendeler		87	-3
Opptjente ikke mottatte inntekter		2.820	2.770
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader		700	673
Sum forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		3.520	3.443
SUM EIENDELER		1.925.839	1.803.021

GJELD OG EGENKAPITAL

<i>Tall i tusen kroner</i>	Noter	2018	2017
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		827	10.805
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		65.179	55.083
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	17	66.006	65.888
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid		1.320.540	1.321.667
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid		319.452	205.371
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	17	1.639.991	1.527.038
Annen gjeld		7.446	7.775
Sum annen gjeld	18	7.446	7.775
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		2.289	2.561
Pensjonsforpliktelser	9	697	718
Andre avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		-	1.006
Sum avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		697	1.723
SUM GJELD		1.716.429	1.604.985
Sparebankens fond		209.309	197.936
Gavefond		100	100
Sum opptjent egenkapital	19	209.409	198.036
SUM EGENKAPITAL		209.409	198.036
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		1.925.839	1.803.021
Poster utenom balansen			
Garantiansvar	20	14.577	18.596
Garantier til Eika Boligkreditt	20	6.575	13.658

Slidre – 26. februar 2019

Styret i Valdres Sparebank

 Embrik Før
 Styrets leder

 Ola Rogn Tveit
 Nestleder

 Normann Helle
 Styremedlem

 Jorun Karlsen
 Styremedlem

 Heidi Arnesen
 Styremedlem

 Arne Hodne
 Ansattes representant

 Arnfinn Helge Kvam
 Adm.Banksjef

Kontantstrømoppstilling

Tall i tusen kroner

	2018	2017
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
Netto utbetaling av lån til kunder	(93.689)	(779.063)
Renteinnbetalinger på utlån til kunder	49.488	33.481
Netto inn-/utbetaling av innskudd fra kunder	112.953	774.515
Renteutbetalinger på innskudd fra kunder	(16.700)	(10.307)
Netto inn-/utbetaling av lån fra kredittinstitusjoner/innskudd i kredittinstitusjoner	(9.978)	9.189
Renteutbetalinger på gjeld til kredittinstitusjoner/renteinnbetalinger på innskudd kredittinstitusjoner	(635)	(415)
Endring sertifikat og obligasjoner	(23.007)	(32.056)
Renteinnbetalinger på sertifikat og obligasjoner	1.398	1.008
Netto provisjonsinnbetalinger	11.304	7.591
Verdiendring på finansielle instrumenter og valuta	(104)	97
Utbetalinger til drift	(34.872)	(20.234)
Betalt skatt	(1.883)	(361)
A Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-5.725	-16.553
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Utbetaling ved investering i varige driftsmidler	(355)	(2.379)
Innbetaling fra salg av varige driftsmidler	-	290
Utbetaling ved kjøp av langsiktig investering i verdipapirer	(22.942)	(1.003)
Innbetaling fra salg av langsiktige investeringer i verdipapirer	9.674	4.235
Utbytte fra langsiktige investeringer i aksjer	4.246	2.040
B Netto kontantstrøm fra investeringsaktivitet	-9.377	3.183
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Netto inn-/utbetaling av lån fra kredittinstitusjoner	10.096	29.993
C Netto kontantstrøm fra finansieringsaktivitet	10.096	119.310
A + B + C Netto endring likvider i perioden	-5.005	105.941
Likviditetsbeholdning 1.1	160.597	54.657
Likviditetsbeholdning 31.12	155.592	160.597
Likvidetsbeholdning spesifisert:		
Kontanter og fordringer på Sentralbanken	69.950	62.294
Fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsestid	85.641	98.303
Likviditetsbeholdning	155.591	160.597

Noter

NOTE 1 – FINANSIELL RISIKO

Valdres Sparebank sitt rammeverk for risikostyring og kontroll definerer risikovilje og prinsipper for styring av risiko og kapital, som bygger på Basel III-regelverket (se omtale i note 3). Banken er pålagt risikogjennomgang i henhold til kapitalkravsforskriften og internkontrollforskriften. Bankens resultatmål er en konkurransedyktig egenkapitalavkastning og resultatvekst. Risikostyringen skal bidra til at dette målet oppnås, både ved at forretningsmessige muligheter utnyttes, og at potensielt negative resultatutslag begrenses.

Det er utviklet rutiner og instruksjoner i forbindelse med risikogjennomgangen, som skal sikre at risikofaktorene håndteres på en tilfredsstillende måte. Det overvåkes periodisk at risikohåndteringen etterleves og fungerer som forutsatt.

Banken er eksponert for følgende risikoer: kredittrisiko, likviditetsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko, i tillegg til bankens overordnede forretningsrisiko (herunder strategisk- og omdømmerisiko). Risiko vurderes etter en skala med fire nivåer: lav, middels, høy og ikke klassifisert risiko.

Kredittrisiko er omhandlet i note 2, likviditetsrisiko i note 4, renterisiko i note 5 og annen markedsrisiko i note 6. Bankens andre risikoområder:

Operasjonell risiko

Bankens operasjonelle risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende prosesser eller systemer, menneskelige feil, eksterne hendelser, eller juridisk forhold. Denne type risiko og tapkilder ligger i den løpende driften av konsernet. Konsernet har utarbeidet policyer, rutinebeskrivelser, fullmaktstrukturer, mv., og dette, sammen med veldefinerte og klare ansvarsforhold, er tiltak som reduserer den

operasjonelle risikoen. Det er videre tegnet hensiktsmessige forsikringsordninger, samt utarbeidet relevante beredskapsplaner for å håndtere krisesituasjoner.

Strategisk risiko

Risiko for at banken ikke skal "overleve". Den fundamentale risiko for styret og toppledelsen. Risiko for at verdiene av gjeld og eiendeler endres på grunn av faktorer i markedet. Dette fordrer en kontinuerlig vurdering av konkurransesituasjonen, bankens produkter og endringer i bankens rammevilkår.

Omdømmerisiko

Risiko for at banken påføres tap eller kostnader som følge av at bankens omdømme svekkes ved manglende kontrollrutiner. Bankens risikovurdering er i 2018 foretatt etter samme opplegg som foregående år. Det er foretatt systematisk gjennomgang av alle tiltak som banken har iverksatt for å redusere risiko. Den relative risiko er også vurdert mot interne rutiner og instruksjoner, og det rammeverk som er etablert i bankens systemer. Vurderingen har resultert i restrisiko, som er den risiko banken har vurdert i forhold til iverksettelse av utvidede tiltak for å begrense risikoen ytterligere.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er risiko for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Banken har ikke inngått kontrakter for 2018 som ikke er opplyst i regnskapet.

NOTE 2 – KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at kunder/motparter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor banken. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, utlån, kreditter, garantier, uoppgjorte handler, ubenyttede kreditter, samt motpartsrisiko, som oppstår gjennom derivater. Kredittrisiko avhenger av blant annet fordringens størrelse, tid for forfall, sannsynlighet for mislighold, og eventuelle sikkerhetens verdi. Kredittap kan også oppstå som følge av operasjonelle feil. Kredittrisiko er bankens vesentligste risiko, og består hovedsakelig av utlån.

Som sikkerhet for bankens utlånsportefølje benyttes i hovedsak:

- pant i fast eiendom;
- registrerbart løsøre, landbruksløsøre og driftstilbehør;
- fordringer og varelager;
- pant i bankinnskudd;
- finansiell pant registrert i VPS, aksjer og obligasjoner;
- kausjonister.

Generelt kreves sikkerhet for alle typer lån, med unntak av lønnskotokreditt.

Maksimal kreditteksponering

Maks kreditteksponering består av utlån til kunder, ubenyttede trekkrettigheter, samt garantier. For garantier henvises til note 20. Banken benytter sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjoner. Sikkerheter kan for eksempel være fysiske sikkerheter eller garantier. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret, og kan for eksempel være bygninger, boliger eller varelager. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges til grunn en forutsetning om fortsatt drift. Unntak fra dette gjelder i situasjoner hvor det er foretatt nedskrivninger.

MAKS KREDITTEKSPONERING – POTENSIELL EKSPONERING PÅ UTLÅN

2018	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.	Maks kreditteksp.
Lønnstakere o.l.	1.285.148	26.621	7.029	1.663	1.317.136
Utlandet	3.861	-	-	-	3.861
Næringssektor fordelt:					
Jordbruk, skogbruk, fiske	103.776	18.097	177	182	121.868
Industriproduksjon	16.654	3.466	823	-	20.943
Bygg og anlegg	65.331	15.611	7.301	2.568	85.676
Varehandel, hotell/restaurant	24.818	8.102	2.730	93	35.556
Transport, lagring	8.880	432	1.057	547	9.822
Finans, eiendom, tjenester	96.147	2.031	2.034	1.202	99.010
Sosial og privat tjenesteyting	11.450	2.038	-	-	13.488
Offentlig forvaltning	-	-	-	-	-
Sum	1.616.063	76.399	21.152	6.255	1.707.359

2017	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.	Maks kredittesp.
Lønnstakere o.l.	1.186.807	25.919	14.035	1.333	1.225.428
Utlandet	4.092		-		4.092
Næringssektor fordelt:					
Jordbruk, skogbruk, fiske	114.752	16.425	177	850	130.504
Industriproduksjon	15.049	2.095	739	-	17.882
Bygg og anlegg	75.463	14.199	6.777	224	96.215
Varehandel, hotell/restaurant	20.490	6.804	2.555	93	29.756
Transport, lagring	6.027	587	956	889	6.681
Finans, eiendom, tjenester	91.818	1.880	7.016	650	100.064
Sosial og privat tjenesteyting	7.450	751	-	300	7.902
Offentlig forvaltning	-	10.200	-	-	10.200
Sum	1.521.949	78.860	32.254	4.339	1.628.725

Risikoklassifisering

Risikovurdering

Banken foretar risikoklassifisering av alle engasjementer, som en integrert del av bankens kredittvurdering og saksgangsprosess.

Banken benytter et risikoklassifiseringssystem for å overvåke kredittisiko i bedrifts- og personmarkedsportføljen. Systemet er basert på en modell som avdekker forventet sannsynlighet for mislighold og tap. Overvåking skjer med bakgrunn i engasjementsstørrelse, risikoklasse og evt. mislighold. Risikoklassifiseringssystemet er basert på 10 friske risikoklasser og 2 klasser for hhv. misligholdte engasjement og engasjement med individuelle tapsnedskrivninger. Utvidelsen av antall klasser bidrar til at endringer (migrasjon) på kundenivå vil være synlig på et tidligst mulig tidspunkt. Dette vil også bidra til et bedre totalbilde på utviklingen av kvaliteten i bankens utlån. Modellen inneholder ikke vurderinger basert på sikkerhetsverdier, og kundens risikoklasse er derfor en sammensetning av eksterne og interne data, som gir kunden en sannsynlighetsvurdering av fremtidig mislighold (PD-verdi). Systemet bygger på en sammensetning av data for kundeadfærd (behaviour-modell), samt en modell for innhenting av generisk score.

Kredittisiko styres gjennom bankens kredittstrategi. Det er utarbeidet kredithåndbøker med policyer og rutiner, videre administrativ fullmaktsstruktur for styring av kredittisiko, krav til dokumentasjon og betjeningsevne for kunder som innvilges kreditt, samt krav til sikkerhet i engasjementene. Risiko i porteføljen blir kontinuerlig overvåket, for å avdekke sannsynlighet for mislighold, og for å kalkulere tap dersom mislighold inntreffer.

Bankens kredittisiko består hovedsakelig av små enkeltrisikoeer mot privat- og bedriftskundemarkedet. Etablert risikohåndtering skal sikre at kredittisiko er i samsvar med bankens risikovilje. Modellen for gruppenedskrivning bygger på bransjeinndeling av kundene, risikoklassifisert portefølje både for privat- og bedriftskundemarked, sammen med antatt sannsynlighet for mislighold og tap, og en prosentvis avsetning til gruppenedskrivning.

Risikoklassifisering

De fleste utlån er tilfredsstillende sikret ved pant, kausjon o.l. Det er få lån av betydelig størrelse. Bankens utlånspolicy bygger på en sunn og god kvalitetsmessig vurdering av låneprosjektene. Porteføljen overvåkes kontinuerlig, med vekt på lån med restanser. Banken opererer hovedsakelig i et meget oversiktlig geografisk område med god kunnskap om kundene, boligpriser mv. Av samlede lån til kunder på 1 616 millioner er hele 80,3 % utlånt til personkunder og 68,8 % gitt til kunder i Oppland. Banken benytter et saksgangssystem, som

kvalitetssikrer kredittbehandlingen. Ved vurdering av kredittsaker legges det vekt på betalingsevne, vilje og sikkerhet, med hovedvekt på sikkerhet. Garantier blir sikkerhetsmessig vurdert på linje med utlån.

Risikoklassifiseringen er en integrert del av kredittvurderingsprosessen. Systemet muliggjør en god overvåkning av risikoutviklingen i bankens utlånsportefølje. Utlånsvolumet er delt i 12 risikogrupper, hvor gruppe 1-3 representerer liten risiko, 4-7 middels risiko, og 8-12 er lån med høy risiko. Banken vektlegger risiko ved prising av sine engasjementer.

Det er gjort en grundig vurdering av bankens største engasjement, samt alle tapsutsatte engasjement. Dette innbefatter alle engasjementer med risikoklasse 11 og 12.

Kredittkvaliteten håndteres ved at banken benytter sine interne retningslinjer for kreditttranger. Tabellen nedenfor viser den akkumulerte (økonomi og sikkerhet) kredittkvaliteten for utlånsrelaterte eiendeler.

Personmarkedet 2018

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	1.060.143	26.088	6.952	-
Middels risiko, klasse 4-7	137.580	310	-	-
Høy risiko, klasse 8-10	79.134	23	77	-
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	11.914	-	-	1.663
Ikke klassifisert	238	-	-	-
Totalt	1.289.009	26.421	7.029	1.663

2017

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	979.415	25.800	14.035	-
Middels risiko, klasse 4-7	143.794	108	-	-
Høy risiko, klasse 8-10	54.097	9	-	-
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	13.583	1	-	1.333
Ikke klassifisert	10	-	-	-
Totalt	1.190.899	25.918	14.035	1.333

Bedriftsmarkedet 2018

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	110.541	25.990	5.085	-
Middels risiko, klasse 4-7	160.934	22.625	8.233	-
Høy risiko, klasse 8-10	40.509	1.363	205	-
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	15.069	-	600	4.592
Ikke klassifisert	1	-	-	-
Totalt	327.054	49.978	14.123	4.592

2017

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1-3	124.332	29.808	4.289	-
Middels risiko, klasse 4-7	146.070	19.543	11.290	-
Høy risiko, klasse 8-10	44.911	1.914	1.290	-
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11-12	15.736	1.676	1.350	3.006
Ikke klassifisert	1	-	-	-
Totalt	331.050	52.941	18.219	3.006

Generelle vurderinger

Bankens generelle anslag for forventet tapsnivå er basert på bokført tap de siste årene, låneporteføljens sektorfordeling, forventninger om utviklingen for norsk økonomi, samt lokale markedsforhold.

Personmarked

Tapsnivået i personmarkedet har vært lavt i mange år. Rentebanen til Norges Bank viser fortsatt lavt rentenivå som gir god betjeningsevne. Arbeidsmarkedet er fortsatt sterkt, og arbeidsledigheten er lav, noe som tilsier lavt mislighold.

Bedriftsmarked

Fremtidige tap er forventet å komme fra engasjementer i risikoklassene 8-10. For risikoklasse lav risiko (1-3) forventes fremtidige tap å bli minimale. Porteføljen følges opp tett av banken.

Spesifikasjon av utlånsporteføljen

UTLÅN

	2018		2017	
	Beløp	%	Beløp	%
Jordbruk, skogbruk, fiske	103.776	6,5 %	114.752	7,6 %
Industriproduksjon	16.654	1,0 %	15.049	1,0 %
Bygg og anlegg	65.331	4,1 %	75.463	5,0 %
Varehandel, hotell/restaurant	24.818	1,5 %	20.490	1,4 %
Transport, lagring	8.880	0,6 %	6.027	0,4 %
Finans, eiendom, tjenester	96.147	6,0 %	91.818	6,1 %
Sosial og privat tjenesteyting	11.450	0,7 %	7.450	0,5 %
Offentlig forvaltning	-	0,0 %	-	0,0 %
Sum næring	327.054	20,4 %	331.050	21,9 %
Personkunder	1.289.009	80,3 %	1.190.899	78,7 %
Brutto utlån	1.616.063		1.521.949	
Individuelle nedskrivninger	-6.255	-0,4 %	-4.339	-0,3 %
Gruppenedskrivninger	-5.167	-0,3 %	-4.470	-0,3 %
Netto utlån til kunder	1.604.641	100,0 %	1.513.140	100,0 %
Utlån formidlet via Eika Boligkreditt (EBK)	206.706		249.092	
Totale utlån inkl. porteføljen i EBK	1.811.348		1.762.232	

	2018		2017	
	Beløp	%	Beløp	%
Utlån fordelt geografisk				
Oppland	1.112.627	68,8 %	1.014.865	66,7 %
Oslo	160.961	10,0 %	176.404	11,6 %
Andre	338.614	21,0 %	326.589	21,5 %
Utlandet	3.861	0,2 %	4.092	0,3 %
Brutto utlån	1.616.063	100,0 %	1.521.949	100,0 %

Alle lån i EBK ligger innenfor 60 % av forsvarlig verdigrunnlag, altså i godt sikrede boliglån. Restrisiko knyttet til lån formidlet til EBK, er etter bankens vurdering begrenset. Banken har ikke overtatt noen misligholdte lån fra Eika BoligKreditt i 2018, eller frem til avleggelse av årsregnskapet for 2018. Bankens utlån gjennom EBK gjelder i all vesentlighet nye lån eller refinansiering, og disse har i hovedsak ikke vært bokført på bankens balanse.

Siden lån formidlet til EBK utelukkende er godt sikrede lån, forventer banken lav misligholdssannsynlighet, samt at volumet på lån som tas tilbake til egen balanse, ikke vil være vesentlig for bankens likviditet.

Likviditetsrisikoen knyttet til lån formidlet til EBK er etter bankens vurdering begrenset.

Se note 20 vedrørende utlån hos Eika Boligkreditt.

Misligholdte lån	2018	2017	2016	2015	2014
Misligholdte lån i alt	14.859	8.435	3.579	3.075	6.439
Individuelle nedskrivninger	-4.186	-2.108	-315	-200	-1.330
Netto misligholdte lån i alt	10.673	6.327	3.264	2.875	5.109

Mislighold refererer seg til kunder som ikke har betalt termin på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er innekket som avtalt etter 90 dager etter at overtrekk fant sted.

Fordeling av misligholdte lån	2018	2017	2016
Personmarked	8.730	2.302	68
Næringssektor fordelt:			
Jordbruk, skogbruk, fiske	2.136	-	1.826
Industriproduksjon	-	-	3
Bygg og anlegg	2.391	1.540	1.596
Varehandel, hotell/restaurant	102	94	-
Transport, lagring	597	1.088	86
Finans, eiendom, tjenester	903	1.894	-
Sosial og privat tjenesteyting	-	1.517	-
Misligholdte lån i alt	14.859	8.435	3.579

Tapsutsatte lån	2018	2017	2016	2015	2014
Øvrige tapsutsatte lån i alt	11.118	16.744	4.754	4.617	6.278
Individuelle nedskrivninger	-2.069	-2.231	-2.018	-1.332	-2.023
Netto øvrige tapsutsatte lån i alt	9.050	14.513	2.736	3.285	4.255

Fordeling av øvrige tapsutsatte lån	2018	2017	2016
Personmarked	1.579	9.396	499
Næringssektor fordelt:			
Jordbruk, skogbruk, fiske	184	2.026	-
Industriproduksjon	-	-	2.366
Bygg og anlegg	4.140	-	-
Finans, eiendom, tjenester	5.215	-	1.889
Sosial og privat tjenesteyting	-	5.322	-
Tapsutsatte lån i alt	11.118	16.744	4.754

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån 31.12.

2018	0 - 30 dg	31 - 90 dg	91 - 180 dg	180 - 360 dg	Over 360 dg	Sum forfalte utlån	Sikkerhetstillegg for forfalte lån
Personmarked	19.759	1.521	3.837	3.610	-	28.727	28.727
Bedriftsmarked	387	202	-	-	-	589	589
Sum	20.146	1.723	3.837	3.610	-	29.316	29.316

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån 31.12.

2017	0 - 30 dg	31 - 90 dg	91 - 180 dg	180 - 360 dg	Over 360 dg	Sum forfalte utlån	Sikkerhetstillegg for forfalte lån
Personmarked	17.848	1.006	719	-	-	19.573	19.573
Bedriftsmarked	5.244	81	1.517	-	-	6.842	6.842
Sum	23.092	1.087	2.236	-	-	26.415	26.415

Individuelle nedskrivninger

Bankens generelle anslag for forventet tapsnivå er basert på bokført tap de siste årene, låneporteføljens sektorfordeling, forventninger om utviklingen for norsk økonomi, påvirkning fra utlandet, samt lokale markedsforhold.

Tapsnivået i personmarkedet har vært stabilt lavt i mange år. Det forventes at rentenivået også i 2019 vil holde seg på et lavt nivå, noe som betyr at betalingsevnen fortsatt vil være god. Forventede tap for private engasjement antas å bli på dagens lave nivå.

Basert på vår kunnskap og oppfølging av utlånsporteføljen, erfaringstall fra finansnæringen og makroøkonomiske utsikter, tas det høyde for at fremtidige tap på næringslivsporteføljen kan øke noe i forhold til bankens normalnivå. Det gjøres imidlertid oppmerksom på den generelle usikkerhet som er knyttet til slike prognoser. Størstedelen av tapene forventes å komme i høy og middels risikoklasse.

Individuelle nedskrivninger på utlån	2018	2017
Individuelle nedskrivninger 01.01.	4.339	2.333
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuell nedskrivning	-26	-71
Økte individuelle nedskrivninger i perioden	2.035	97
Nye individuelle nedskrivninger i perioden	1.951	750
Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-2.044	-77
Tilført ved fusjon	-	1.307
Individuelle nedskrivninger 31.12.	6.255	4.339

Individuelle nedskrivninger på utlån – fordelt på person/næring	2018	2017
Personmarked	1.663	1.333
Næringssektor fordelt:		
Jordbruk, skogbruk, fiske	182	850
Bygg og anlegg	2.567	224
Varehandel, hotell/restaurant	93	93
Transport, lagring	548	889
Finans, eiendom, tjenester	902	650
Sosial og privat tjenesteyting	300	300
Individuelle nedskrivninger på utlån i alt	6.255	4.339

Nedskrivninger på grupper av utlån	2018	2017
Nedskrivninger på grupper av utlån 01.01.	4.470	3.240
Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	697	-1.170
Tilført ved fusjon	-	2.400
Nedskrivninger på grupper av utlån 31.12.	5.167	4.470

Tapskostnader utlån/garantier	2018	2017
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på utlån	1.916	699
Periodens endring i gruppeavsetninger	697	-1.170
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	33	71
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	-	2
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-10	-113
Syke renter	-448	-
Periodens tapskostnader	2.188	-511

Resultatførte renter på lån som er nedskrevet	2018
Resultatførte renter på lån som er nedskrevet	448

NOTE 3 – KAPITALDEKNING

Den ansvarlige kapitalen kan bestå av ren kjernekapital, annen kjernekapital (hybridkapital) og tilleggskapital (ansvarlig lånekapital). Bankens ansvarlige kapital består av ren kjernekapital.

Kravet til kapitaldekning er at den ansvarlige kapital minst skal utgjøre 8 % av beregningsgrunnlaget. I tillegg må banken møte bufferkrav som bevaringsbuffer på 2,5 %, systemrisikobuffer på 3 % og en motsyklisk buffer på 2 %. Dette gir et minstekrav per 31.12.2018 til ren kjernekapital på 12 %, kjernekapital på 13,5 % og et krav til ansvarlig kapitaldekning på 15,5 %.

I tillegg til minstekravene til kapital har banken en egen prosess som bygger på bankens risikoprofil for vurdering av det interne kapitalbehovet (Pilar II). Styre har i denne prosessen fastsatt kapitalmål konsolidert (kapitalbehov + styringsbuffer) per 31.12.2018 til 15,1 % for ren kjernekapitaldekning, 16,6 % for kjernekapitaldekning og 18,6 % for ansvarlig kapitaldekning. Finanstilsynet har per 31.12.2018 ikke fastsatt et pilar II krav til banken.

Fra 01.01.2018 ble det krav om forholdsmessig konsolidering av eierinteresser.

Kapitaldekning

	2018	2017
Sparebankens fond	209.309	197.936
Gavefond	100	100
Sum egenkapital	209.409	198.036
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-10.750	-5.800
Sum ren kjernekapital	198.660	192.236
Sum kjernekapital	198.660	192.236
Sum tilleggskapital	-	-
Netto ansvarlig kapital	198.660	192.236

	2018	2017
Eksponeeringskategori (beregningsgrunnlag etter risikovekt)		
Lokal regional myndighet	2.815	4.622
Institusjoner	3.013	1.608
Foretak	94.525	123.988
Pantsikkerhet eiendom	628.807	570.411
Forfalte engasjementer	31.027	20.309
Obligasjoner med fortrinnsrett	8.215	5.909
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	16.855	19.387
Andeler i verdipapirfond	7.213	5.313
Egenkapitalposisjoner	35.463	29.376
Øvrige engasjementer	72.639	97.284
Ansvarlig kapital i andre finansinst.	-10.750	-5.800
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	889.822	872.407
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	67.347	58.547
Sum beregningsgrunnlag	957.169	930.954
Kapitaldekning i %	20,75 %	20,65 %
Kjernekapitaldekning	20,75 %	20,65 %
Ren kjernekapitaldekning i %	20,75 %	20,65 %
Uvektet kjernekapitalandel i %	10,12 %	10,35 %

Bufferkrav		
Bevaringsbuffer (2,50 %)	23.929	23.274
Motsyklisk buffer (2,00 %)	19.143	18.619
Systemrisikobuffer (3,00 %)	28.715	27.929
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	71.788	69.822
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,50 %)	43.073	41.893
Tilgjengelig ren kjernekapital utover minimumskrav og bufferkrav	83.799	80.522

Konsolidering av samarbeidende grupper

Fra 01.01.2018 skal alle banker rapportere kapitaldekning konsolidert med eierandel i samarbeidsgrupper. Konsolidert kapitaldekning inneholder tall for banken samt banken sin andel av forholdsmessig konsolidering. Banken har en eierandel på 0,90 % i Eika Gruppen AS og på 0,32 % i Eika Boligkreditt AS.

	2018
Ren kjernekapital	210.175
Kjernekapital	213.339
Ansvarlig kapital	216.630
Beregningsgrunnlag	1.100.331
Kapitaldekning i %	19,69 %
Kjernekapitaldekning	19,39 %
Ren kjernekapitaldekning i %	19,10 %
Uvektet kjernekapitalandel i %	9,01 %

NOTE 4 – LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke klarer å innfri sine forpliktelser ved forfall, uten at det oppstår store kostnader i form av dyr refinansiering, eller behov for realisering av eiendeler. Bankens eksponering for likviditetsrisiko er hovedsakelig knyttet til finansiering i kapitalmarkedet og tap av innskudd.

Styring av likviditetsrisiko skjer gjennom fastsettelse av rammer for finansieringsstruktur, krav til spredning på instrumenter, markeder og løpetider, samt etablering av beredskapsfasiliteter.

Restløpetid for hovedpostene i balansen

Bankens innskuddskunder kan i praksis på kort varsel disponere sin innskuddskapital. Derimot vil bankens lånekunder ønske langsiktig finansiering og kredittrammer. I tabellen nedenfor er kasse-/driftskreditt tatt med under kolonne 3-12 mnd.

Banken har i praksis ansvaret for en betydelig likviditetsrisiko, og forsøker bevisst å redusere likviditetsrisikoen på kort og lang sikt. Trekkrettigheter, obligasjons- og sertifikatlån i finansmarkedet er nødvendige kapitalkilder for å fylle likviditetsgapet mellom utlån og normale kundeinnskudd. Det er også avtalt lån via store norske kredittinstitusjoner.

Banken tilstreber en innskuddsdekning høyere enn 85 %. Innskuddsdekningen utgjør ved årets utgang 101,5 %, mot 100,3 % året før for brutto utlån, 102,2 %, mot 100,9 % for netto utlån. Likviditetssituasjonen vurderes som god.

Restnedbetalingstid på eiendels- og gjeldsposter**EIENDELER**

	< 1 mnd.	1–3 mnd.	3–12 mnd.	1–5 år	Over 5 år	U.løpetid	Sum
Kont./fordr.sentralbanker	-	-	-	-	-	69.950	69.950
Utl./fordr. til kredittinst.	1.650	-	-	-	-	85.641	87.291
Utlån til kunder	8.372	17.331	66.778	255.125	1.268.457	-11.422	1.604.641
Obligasjoner/sertifik.	11.000	2.002	36.084	61.042	-	-	110.128
Aksjer	-	-	-	-	-	45.563	45.563
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	8.266	8.266
Sum eiendeler	21.022	19.333	102.861	316.167	1.268.457	197.998	1.925.839

GJELD OG EGENKAPITAL

	< 1 mnd.	1–3 mnd.	3–12 mnd.	1–5 år	Over 5 år	U.løpetid	Sum
Gjeld til kredittinst.	-	-	30.000	25.000	-	11.006	66.006
Innskudd fra kunder	-	250.205	-	-	-	1.389.786	1.639.991
Øvrig gjeld	-	-	-	-	-	10.432	10.432
Egenkapital	-	-	-	-	-	209.409	209.409
Sum gjeld og egenkapital	-	250.205	30.000	25.000	-	1.620.634	1.925.839

Netto likviditetseksposering på balansen

	21.022	-230.871	72.861	291.167	1.268.457	-1.422.636
--	--------	----------	--------	---------	-----------	------------

Banken har utarbeidet et eget dokument for likviditetspolicy. I dette dokumentet er det satt opp rammer for bl.a. LCR, likviditetsindikator 1 og 2, og innskuddsdekning m.m. Enkelte rammer, som for eksempel likviditetsindikator 1 og innskuddsdekning, blir rapportert til styret hver måned, mens andre rammer blir rapportert til styret hvert kvartal.

Banken har også en egen modell for stresstesting av likviditet. Denne modellen tar for seg tre scenarier hvor banken ut fra visse forutsetninger kan beregne hvordan likviditetsbehovet blir frem i tid.

NOTE 5 – RENTERISIKO

Renterisiko oppstår som følge av at bankens utlåns- og innlånsvirksomhet ikke har sammenfallende rentebinding. Dette betyr at når markedsrenten endrer seg, kan banken først forta renteendringer på sine balanseposter med utgangspunkt i regelverk og avtaler. En endring i markedsrenten vil derfor bety økning eller reduksjon av netto renteinntekter i resultatregnskapet. Netto renterisiko knyttet til utlånsvirksomheten er lav.

Tid fram til renteregulering for bankens eiendeler og forpliktelser fremgår av tabellen nedenfor.

Renteendringstidspunkt for eiendels- og gjeldsposter**EIENDELER**

	< 1 mnd.	1–3 mnd.	3–12 mnd.	1–5 år	Over 5 år	U.binding	Sum
Kont./fordr.sentralbanker	-	-	-	-	-	69.950	69.950
Utl./fordr. til kredittinst.	-	-	-	-	-	87.291	87.291
Utlån til kunder	-	1.289.008	1	-	-	315.632	1.604.641
Obligasjoner/sertifik.	28.044	82.083	-	-	-	-	110.128
Aksjer	-	-	-	-	-	45.563	45.563
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	8.266	8.266
Sum eiendeler	28.044	1.371.091	1	-	-	526.702	1.925.839

GJELD OG EGENKAPITAL

	< 1 mnd.	1–3 mnd.	3–12 mnd.	1–5 år	Over 5 år	U.binding	Sum
Gjeld til kredittinst.	-	55.000	-	-	-	11.006	66.006
Innskudd fra kunder	-	959.906	-	-	-	680.085	1.639.991
Øvrig gjeld	-	-	-	-	-	10.432	10.432
Egenkapital	-	-	-	-	-	209.409	209.409
Sum gjeld og egenkapital	-	1.014.906	-	-	-	910.933	1.925.839

Netto renteekponering på balansen	28.044	356.185	1	-	-	-384.231	0
--	---------------	----------------	----------	----------	----------	-----------------	----------

NOTE 6 – MARKEDSRISIKO

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER	Nominell verdi	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Markeds-verdi
Utstedt av det offentlige				
Lokale og regionale myndigheter				
Børsnoterte	10.000	10.022	10.008	10.008
Ikke børsnoterte	4.000	4.000	4.000	4.000
Sum utstedt av det offentlige	14.000	14.022	14.008	14.008
Utstedt av andre				
Institusjoner				
Ikke børsnoterte	12.000	12.049	12.026	12.026
Foretak				
Børsnoterte	2.500	2.069	2.069	2.438
Obligasjoner med fortrinnsrett				
Børsnoterte	56.000	56.034	56.018	56.128
Ikke børsnoterte	26.000	26.020	26.008	26.120
Sum utstedt av andre	96.500	96.173	96.120	96.711
Sum sertifikater og obligasjoner	110.500	110.195	110.128	110.719

Anlegg	Antall aksjer	Anskaffelses-kost	Bokført verdi
Egenkapitalbevis			
Hjelmeland Spb.	7.824	861	770
Kvinesdal Spareb	5.027	427	427
Ringerikes Spare	1.000	125	117
Sum børsnoterte	13.851	1.413	1.314

Ikke børsnotert

SDC	1.938	876	876
Spama AS	50	5	5
Eika Gruppen	216.932	8.747	8.747
Spama AS	100	10	10
Eika BoligKreditt	3.521.918	14.761	14.761
Eiendomskreditt	16.750	1.704	1.704
Valdres Næringshage	19	111	111
Vaset Utbyggingselskap	20	200	200
Valdres Sportshall	50	50	50
Innovangsjon SA	1.000	100	1
Vang Næringsforum	5	0	0
Valdres Næringshage	10	62	40
Vipps AS	663	2.624	2.624
Sum ikke børsnoterte	3.759.455	29.250	29.128

Sum anleggsaksjer	3.773.306	30.663	30.442
--------------------------	------------------	---------------	---------------

Rente og aksjefond	Antall aksjer	Anskaffelses- kost	Bokført verdi	Markeds- verdi
Ikke børsnotert				
Eika Kreditt	3.870	4.141	4.059	4.059
Eika Egenkapitalbevis	7.421	1.000	1.000	1.577
Eika Sparebank	7.889	8.000	8.053	8.053
Sum rente og aksjefond	19.180	13.141	13.112	13.689

Sum verdipapirer med variabel avkastning	3.792.486	43.803	43.554
---	------------------	---------------	---------------

Endringer i 2018

	Anleggsaksjer
Inngående balanse	24.355
Tilgang 2018	6.174
Avgang 2018	-87
Utgående balanse	30.442

Banken har andeler i to rentefond og ett aksjefond. Finanstilsynet har presisert at andeler i verdipapirfond skal klassifiseres som aksjer og andeler, og at avkastningen skal klassifiseres som inntekter fra aksjer og andeler, og ikke renteinntekter.

Eika Kreditt

Eika Kreditt har en aktiv investeringsstrategi med fokus på å skape langsiktig meravkastning utover fondets referanseindeks. Fondet investerer i rentebærende verdipapirer med høy til moderat kredittrisiko.

Eika Egenkapitalbevis

Fondet investerer i egenkapitalbevis og aksjer i finanssektoren notert på nordisk børs eller tilsvarende markedsplass. Fondet forvaltes etter en aktiv investeringsstrategi med fokus på å skape langsiktig meravkastning utover fondets referanseindeks. Porteføljens sammensetning av aksjer og egenkapitalbevis, samt regionfokus, og søkes tilpasset forvalters vurdering av utsiktene for de ulike regioner og land.

Eika Sparebank

Verdipapirfondet Eika Sparebank er å anse som rentefond og har utpreget lav risiko. Fondet forvaltes av profesjonelle forvaltere med begrensede risikorammer. Referanseindeksene er OSE Statsobligasjonsindeks 0,25. Renterisikoen er lav ettersom referanseindeksen har modifisert durasjon på 0,25 eller lavere. Kredittrisikoen er også lav. Fondet investerer primært i rentepapirer utstedt av norske sparebanker. Fondet

kan også investere i rentebærende verdipapirer garantert av norske kommuner, den norske stat og norske finansinstitusjoner. Lånene har kort rentebinding, og er utelukkende seniorlån med 20 % vekting. Fondet er investert i en rekke ulike utstedere, noe som sikrer en god diversifisering.

Netto gevinst/-tap på valuta og verdipapirer	2018	2017
Kursgevinst ved omsetning av obligasjoner	9	128
Kurstap ved omsetning av obligasjoner	-163	-34
Kursregulering obligasjoner	37	-27
Netto gevinst/-tap obligasjoner	-117	67
Kursgevinst ved oms. av aksjer og andeler	73	150
Kursregulering aksjer og andeler	-254	-30
Netto gevinst/-tap aksjer og andeler	-181	119
Kurstap-/gevinst+ fra finansielle derivater og valuta	13	30
Sum netto gevinst/-tap på valuta og verdipapirer	-286	216

NOTE 7 – ANDRE RENTEKOSTNADER

Lov om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner, pålegger alle banker å være medlem av Bankenes Sikringsfond. Fondets formål er å sikre at norske banker til enhver tid kan oppfylle sine forpliktelser.

Fondet plikter å dekke tap inntil kr 2 mill., som en innskyter har i en bank som er medlem av Bankenes Sikringsfond. Med innskudd menes enhver kredittsaldo i banken i henhold til konto som lyder på navn, samt forpliktelser etter innskuddsbevis til navngitt person.

Innbetaling til Bankenes Sikringsfond er beregnet på bakgrunn av et gjennomsnitt av innskudd og beregningsgrunnlaget for kapitaldekning ved utløpet av tredje og fjerde kvartal i kalenderåret før innbetalingsåret, samt første og andre kvartal i innbetalingsåret. I tillegg benyttes kjernekapitaldekning ved foregående årsskifte. I 2018 ble det som i 2017 innbetalt avgift til Bankenes Sikringsfond.

	2018	2017
Avgift til Sikringsfondet	979	650
Sum andre rentekostnader	979	650

NOTE 8 – PROVISJONSINNTEKTER OG PROVISJONSKOSTNADER

Provisjonsinntekter	2018	2017
Garantiprovisjon	279	172
Formidlingsprovisjon	1.437	242
Betalingsformidling	1.657	1.793
Verdipapirforvaltning og -omsetning	669	500
Provisjon Eika Boligkreditt	1.092	767
Provisjon ved salg av forsikringstjenester	6.595	5.010
Andre provisjons- og gebyrinntekter	1.449	681
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	13.178	9.165

Provisjonskostnader	2018	2017
Transaksjonsavgifter og lignende	133	356
Betalingsformidling, interbankgebyrer	1.248	846
Andre provisjonskostnader	494	372
Sum provisjonskostnader og kostnader fra banktjenester	1.875	1.573

NOTE 9 – PENSJON

Kollektiv pensjonsordning

Banken avviklet den ytelsesbaserte pensjonsordningen i 2016, og alle ansatte er nå medlem i en innskuddsbasert pensjonsordning. For medlemmer i den innskuddsbaserte pensjonsordningen betales en premie tilsvarende 7 % av lønn mellom 0 G til 7,1 G, og 20 % av lønn mellom 7,1 G og 12 G. Bankens ordning tilfredstiller krav til pliktig obligatorisk tjenestepensjon.

	2018	2017
Spesifikasjon av netto pensjonskostnad i resultatregnskapet		
Service cost inkl. renter og arbeidsgiveravgift (AGA)	-	158
Periodens netto pensjonskostnad / (inntekt)	-	158
Innskuddsbasert ordning og premie AFP	871	561
Sum pensjonskostnader	871	719
Netto beløp regnskapsført i balanseregnskapet inkl. arbeidsgiveravgift (AGA)	2018	2017
Netto (pensjonsforpliktelser)/ midler i periodens begynnelse	-718	-839
Periodens netto pensjonskostnad		-158
Pensjonsutbetalinger over egen drift	21	248
Øvrige bevegelser i perioden		31
Netto (pensjonsforpliktelser)/ midler ved periodens slutt	-697	-718

Avtale med tidligere banksjef – ikke sikret ordning

Tidligere banksjef hadde avtale som ga rett til førtidspensjonering i perioden 62-67 år tilsvarende 80 % av lønn ved fratreden. Per 31.12.2018 er det avsatt 697 tusen for denne avtalen. Denne forpliktelsen opprettholdes, selv om han sluttet 30.11.2017.

Det var også avsatt 21 tusen i førtidspensjon på en annen tidligere banksjef per 31.12.2017. Denne avtalen hadde siste utbetaling i januar 2018.

NOTE 10 – LØNNS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2018	2017
Lønn til ansatte	10.993	8.099
Honorar til styre og tillitsmenn	258	378
Pensjoner	871	718
Arbeidsgiveravgift og finansskatt	1.847	1.388
Kurs, velferd, øvrige personalutgifter	384	497
EDB-kostnader	7.545	5.813
Markedsføring	1.229	705
Forsikringer	-	133
Rekvisita	385	345
Honorarer eksterne tjenester	477	655
Telefon, porto	593	371
Sum Lønn og generelle administrasjonskostnader	24.581	19.102
Antall ansatte pr 31.12.	20,0	22,0
Antall årsverk pr 31.12.	19,0	18,1
Gjennomsnittlig antall årsverk i året	19,2	14,6

NOTE 11 – LÅN OG YTELSER

Lån til ansatte er gitt etter særskilte regler vedtatt av styret, og ytes til subsidiert rente. Beregnet rentesubsidiering, er differansen mellom lånerente og myndighetenes normrente. Beløpet er ikke ført som kostnad, men reduserer renteinntekter tilsvarende. Lån til banksjef følger generelle vilkår for øvrige ansatte.

Reduserte renteinntekter knyttet til rentesubsidiering av lån til ansatte utgjør for 2018 kr 131.602

Lån, garantier og sikkerhetsstillelser til tillitsvalgte er gitt etter samme vilkår som for bankens øvrige kunder, og er sikret i henhold til bestemmelsene for slike lån og garantier.

Obligatorisk tjenstepensjon, OTP, er pliktig. Banken har pensjonsordning som tilfredsstiller kravene.

Banken har fire ansattevalgte i Generalforsamlingen.

	Lønn og honorarer	Pensjonsordning	Annen godtgjørelse	Sum	Lån
Ledende ansatte					
Banksjef	863	112	180	1.155	972
Ledergruppe, øvrige	1.955	158	34	2.147	1.055
Sum ledende ansatte	2.818	270	214	3.302	2.027
Styre					
Leder	51	-	-	51	212
Nestleder	30	-	-	30	958
Styremedlem	45	-	-	45	-
Styremedlem	42	-	-	42	526
Styremedlem	31	-	-	31	-
Ansattevalgt styremedlem	504	43	13	560	915
Samlede ytelser og lån til styret	703	43	13	759	2.611
Generalforsamling					
Leder	4	-	-	4	1.022
Øvrige medlemmer	2.020	179	47	2.246	17.577
Samlede ytelser og lån til generalforsamlingen	2.024	179	47	2.250	18.599

NOTE 12 – VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER

	Driftsmidler	Bygninger	Tomt	Sum
Kostpris 01.01.2018	7.127	14.500	83	21.710
Tilgang	355			355
Avgang	-130			-130
Kostpris 31.12.2018	7.352	14.500	83	21.935
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2018	5.628	11.630		17.258
Tilbakeførte avskrivninger på utrangerte driftsmidler	-130			-130
Ordinære avskrivninger	418	468		886
Akkumulerte avskrivninger 31.12.2018	5.916	12.098	-	18.014
Bokført verdi 31.12.2018	1.436	2.402	83	3.920

Fast eiendom	Eiendomstype	Areal m ²	Herav utleid	Balanseført
			areale m ²	verdi 31.12
	Bankbygg – Slidre	826	57	1.928
	Bankbygg – Vang	647	194	349
Sum				2.277

NOTE 13 – SPESIFIKASJON AV ANDRE DRIFTSKOSTNADER

	2018	2017
Andre driftskostnader		
Driftskostnader fast eiendom	855	467
Honorar ekstern revisor	313	261
Leie av lokaler	118	118
Andre kostnader leide lokaler	69	180
Maskiner, inventar og transportmidler	120	74
Forsikringer	112	105
Kostnader Eika Gruppen AS	1.969	1.328
Ordinære tap	-	5
Andre driftskostnader	29	1.164
Fusjonskostnader	5.076	1.807
Sum andre driftskostnader	8.660	5.508

Spesifikasjon av revisjonshonorar:

	2018	2017
Lovpålagt revisjon	281	239
Skatterådgivning		2
Andre tjenester utenfor revisjon	32	20
Sum revisjonshonorar inkl. mva	313	261

NOTE 14 – SKATTEKOSTNAD

	2018	2017
Beregning av betalbar skatt		
Resultat før skattekostnad	14.487	9.201
Permanente forskjeller	-5.866	-1.968
Permanente forskjeller i innfusjonert bank		2.936
Endring midlertidige forskjeller	-866	-189
Bentyyet skattemessig fremførbart umderskudd		-3.878
Skattepliktig inntekt, grunnlag betalbar skatt	7.755	6.102
Betalbar skatt på årets resultat, 25 %	1.939	1.526

Skattekostnad	2018	2017
Betalbar inntektsskatt for året	1.940	1.431
Endring utsatt skatt	206	1.055
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	268	-88
Formuesskatt	400	185
Endring i utsatt skatt ført mot EK		-446
Sum skattekostnad	2.814	2.137

Betalbar skatt fremkommer som følger:

	2018	2017
Formuesskatt	400	185
Inntektsskatt	1.940	1.431
Sum betalbar skatt	2.340	1.616

Oversikt over midlertidige forskjeller	Endring	2018	2017
Varige driftsmidler	-160	-2.324	-2.164
Over- / underfinansiert pensjonsforpliktelse	21	-697	-718
Andre forskjeller	1.006		-1.006
Obligasjoner og andre verdipapirer	-42	67	109
Grunnlag utsatt skatt+ /utsatt skattefordel-	825	-2.954	-3.779
Bokført utsatt skattefordel (-) /utsatt skatt (+)	206	-739	-945
Endring i skattesats			
Sum bokført utsatt skattefordel		-739	-945

Avstemming fra nominell til faktisk skattesats	2018
25% skatt av resultat før skatt	3.623
25% skatt av permanente forskjeller	-1.467
25 % av endring midlertidige forskjeller	-217
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	268
Formuesskatt	400
Endring utsatt skatt	206
Skattekostnad i henhold til resultatregnskap	2.814

Årets skattekostnad i resultatregnskapet består av betalbar skatt på årets inntekt justert med for mye/lite avsatt skatt i tidligere år, samt endring i utsatt skattefordel og utsatt skatt. Betalbar skatt i balansen består av skatt av alminnelig inntekt og formuesskatt. Utsatt skatt (utsatt skattefordel) i balansen består av skatt på netto skatteøkende (skattereduserende) midlertidige forskjeller pr. 31.12.

NOTE 15 – KONTANTER OG INNSKUDD I NORGES BANK

Kjøp av valuta for videresalg til kunder gjøres via avtaler med andre norske finansinstitusjoner og Norsk Kontanthåndtering.

	2018	2017
Kontanter i norske kroner	4.495	4.084
Kontanter i utenlandske valutasorter	82	81
Innskudd i Norges Bank	65.373	58.129
Sum kontanter og fordringer på sentralbanker	69.950	62.294

NOTE 16 – EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAPER

Selskapets navn	Kontor-kommune	Selskaps-kapital	Antall aksjer	Eier/stemme andel	Total EK 2018	Resultat 2018	Bokført Verdi
Valdres Eiendomskontor AS	Nord-Aurdal	1800	1199	66,6	3018	-75	2008

Selskapet er ikke børsnotert. Aksjene er vurdert til kostpris. Valdres Eiendomskontor AS ble stiftet i 1998 i forbindelse med kjøp av eksisterende eiendomskontor. Selskapet har forretningskontor i Fagernes. Selskapet har i 2018 et negativt resultat på 75 052 kroner. Det blir ikke utdelt utbytte til eierne av selskapet.

Med bakgrunn i selskapets resultat- og balansetall er dette selskapet vurdert til ikke vesentlig for forståelsen av bankens resultat- og balansetall. Det er ikke utarbeidet konsernregnskap.

NOTE 17 – GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER OG INNSKUDD FRA KUNDER

Gjeld og gjennomsnittlig rente 31.12.	2018		2017	
	Beløp	%	Beløp	%
Gjeld til kredittinstitusjoner				
Uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	827		10.805	
Med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	65.179		55.083	
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	66.006	1,88 %	65.888	1,72 %

Innskudd fra og gjeld til kunder				
Uten avtalt løpetid	1.320.540		1.321.667	
Med avtalt løpetid	319.452		205.371	
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	1.639.991	1,02 %	1.527.038	0,98 %

Innskudd fra kunder	2018		2017	
	Beløp	%	Beløp	%
Lønnstakere og lignende	951.876	58,0 %	888.121	58,2 %
Utlandet	8.030	0,5 %	9.965	0,7 %

Næringssektor fordelt:				
Jordbruk, skogbruk, fiske	146.122	8,9 %	135.984	8,9 %
Industriproduksjon	43.124	2,6 %	40.374	2,6 %
Bygg og anlegg	74.528	4,5 %	73.332	4,8 %
Varehandel, hotell/restaurant	38.125	2,3 %	34.230	2,2 %
Transport, lagring	8.387	0,5 %	6.735	0,4 %
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	116.319	7,1 %	117.545	7,7 %
Sosial og privat tjenesteyting	72.512	4,4 %	65.618	4,3 %
Offentlig forvaltning	180.970	11,0 %	155.134	10,2 %
Sum innskudd	1.639.991	100,00 %	1.527.038	100,00 %

Innskudd	2018		2017	
	Beløp	%	Beløp	%
Oppland	1.374.831	83,8 %	1.251.482	82,0 %
Oslo	90.965	5,5 %	84.128	5,5 %
Andre	166.166	10,1 %	181.464	11,9 %
Utlandet	8.030	0,5 %	9.965	0,7 %
Sum innskudd	1.639.992	100,00 %	1.527.038	100,00 %

NOTE 18 – SPESIFIKASJON AV ANNEN GJELD

	2018	2017
Annen gjeld		
Bankremitter	134	29
Betalingsformidling	1.537	796
Skyldige offentlige avgifter	333	191
Betalbar skatt	2.340	1.616
Skattetrekk	708	748
Leverandørgjeld	1.696	1.740
Annen gjeld ellers	698	2.655
Sum annen gjeld	7.446	7.775

NOTE 19 – EGENKAPITAL

	Spb. fond	Gavefond	Egenkapital
Egenkapital 01.01.2018	197.936	100	198.036
Tilført fra årets resultat	11.373		11.373
Egenkapital 31.12.2018	209.309	100	209.409

	2018	2017
Avsetning gaver	300	300
Overført til Sparebankens fond	11.373	6.764
Sum	11.673	7.064

NOTE 20 – GARANTIANSVAR

Banken stiller garanti for lån som våre kunder har i Eika Boligkreditt (EBK). EBK har som kriterium at lån er innenfor 60 % av panteobjektet. Bankens kunder har pr 31.12.18 lån for 206,7 mill. kroner hos EBK.

Garantibeløpet overfor EBK er todelt:

Tapsgaranti: Den samlede tapsgaranti er begrenset til 1 % av bankens utlånsportefølje i EBK, minimum 5 millioner kroner, eller 100 % av låneporteføljen hvis den er lavere enn 5 millioner kroner. Bankens plikter å dekke 80 % av konstaterte tap på lån i portefølje formidlet til EBK, og EBK kan motregne overskytende del på 20 % i ubetalte provisjoner til alle eierbanker, proratarisk fordelt ut fra den enkelte banks andel av utlånsporteføljen på det tidspunkt tapet konstateres, i en periode på inntil 12 måneder fra tap konstateres.

Saksgaranti: Gjelder for hele lånebeløpet fra banken anmoder om utbetaling til pantesikkerheter har oppnådd rettsvern.

Banken har en likviditetsforpliktelse mot EBK. EBK har i sin risikostrategi krav om at overskuddslikviditeten minst skal dekke 75 % av likviditetsbehovet de nærmeste 12 måneder. I tillegg skal EBK's overskuddslikviditet være minst 6 % av innlånsvolumet. Likviditetsforpliktelsen er inngått i en Avtale om kjøp av OMF (Note Purchase agreement). Forpliktelsen om kjøp av OMF fra EBK utløses kun hvis markedssituasjonen er slik at EBK ikke kan finansiere likviditetsbehovet i OMF-markedet, og derfor må utstede obligasjoner direkte til eierbankene.

Pr. 31.12.2018 var likviditetsforpliktelsen til EBK beregnet til 0.

Banken har også en avtale med EBK om kapitalstøtte. Kapitalstøtten inntreffer hvis EBK har behov for ansvarlig kapital for å nå sitt kapitalmål på 10 %.

	2018	2017
Garantiansvar		
Betalingsgarantier	3.739	3.439
Kontraktsgarantier	7.511	12.148
Andre garantier	3.327	3.009
Samlet garantiansvar ovenfor kunder	14.577	18.596
Garanti ovenfor Eika Boligkreditt	6.575	13.658
Sum garantiansvar	21.152	32.254

Alle lån i EBK ligger innenfor 60 % av forsvarlig verdigrunnlag, altså i godt sikrede boliglån. Restrisiko knyttet til lån formidlet til EBK er etter bankens vurdering begrenset. Banken har ikke overtatt noen misligholdte lån fra Eika Boligkreditt i 2018, eller frem til avleggelse av årsregnskapet for 2018. Bankens utlån gjennom EBK

gjelder i all vesentlighet nye lån eller refinansiering, og disse har i hovedsak ikke vært bokført på bankens balanse.

Siden lån formidlet til EBK utelukkende er godt sikrede lån, forventer banken lav sannsynlighet for mislighold, samt at volumet på lån som tas tilbake til egen balanse, ikke vil være vesentlig for bankens likviditet.

Likviditetsrisikoen knyttet til lån formidlet til EBK er etter bankens vurdering begrenset.

	2018	2017
Garantier til Eika Boligkreditt AS		
Total andel av garantiramme		
Saksgaranti	1.575	3.658
Tapsgaranti	5.000	10.000
Samlet garantiansvar ovenfor Eika Boligkreditt AS	6.575	13.658

Garantier fordelt geografisk	2018		2017	
	Beløp	%	Beløp	%
Oppland inkl. EBK	20.477	96,8 %	31.629	98,1 %
Andre	600	2,8 %	550	1,7 %
Utlandet	75	0,4 %	75	0,2 %
Sum garantier	21.152	100,00 %	32.254	100,00 %

NØKKELTALL

TABELL

Nøkkeltall er annualisert der annet ikke er spesifisert

	2018	2017
Resultat		
Kostnader i % av inntekter	69,6 %	74,6 %
Kostnader i % av inntekter justert for VP	75,7 %	79,8 %
Kostnadsvekst siste 12 mnd	-3,7 %	50,6 %
Kostnadsvekst siste 12 mnd – proforma		14,2 %
Egenkapitalavkastning*	5,7 %	4,6 %
Andre inntekter i % av totale inntekter (eskl. VP)	25,56 %	24,5 %
Innskuddsmargin hittil i år	0,02 %	-0,07 %
Utlånsmargin hittil i år	2,13 %	2,46 %
Netto rentemargin hittil i år	1,84 %	2,03 %
Resultat etter skatt i % av FVK	0,64 %	0,60 %
Innskudd og Utlån		
Andel av utlån til BM av totale utlån på balansen	20,2 %	21,8 %
Andel lån overført til EBK – kun PM	13,8 %	17,3 %
Innskuddsdekning	101,5 %	100,3 %

* EK-avkastning etter beregnet skatt – Annualisert

Nøkkeltall er annualisert der annet ikke er spesifisert

	2018	2017
Soliditet		
Ren kjernekapitaldekning	20,75 %	20,65 %
Kjernekapitaldekning	20,75 %	20,65 %
Kapitaldekning	20,75 %	20,65 %
Leverage ratio		
Likviditet		
LCR	117	105
NSFR	136	149

Deloitte AS
Trondhjemsvegen 3
NO-2821 Gjøvik
Norway

Tel: +47 400 34 100
Fax: +47 611 34 150
www.deloitte.no

Til generalforsamlingen i Valdres Sparebank

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Valdres Sparebanks årsregnskap som viser et overskudd på tkr 11.673. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Registrert i Foretaksregisteret Medlemmer av Den norske Revisorføring
Organisasjonsnummer: 980 211 282

© Deloitte AS

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimater og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsen om samfunnsansvar om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings-skikk i Norge.

Gjøvik, 26. februar 2019
Deloitte AS

Rune Olsen
Statsautorisert revisor

Ved
din
side